РЕГȢЛІЛЕ

саȢ

ГРАММАТІКА

ПОЕZІІ

Традусе ꙟн рȢмѫнеще

де

І. ЕЛІАД

1831.

БȢКȢРЕЩІ.

8987762

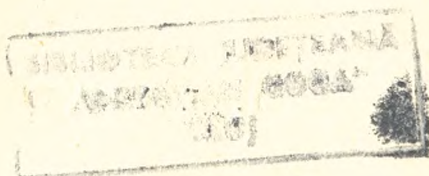

ПРЕФАЦЪ

Nімік нȣ єстє аша дє анєвоє, дє кѫт а ꙟчєпє чінєва ȣн кȣвѫнт ꙟнаінтє ла о картє, ші маі вѫргос ла ачаста. Лȣкрȣ єстє дєстȣл дє ворбіт; ꙟчєпȣтȣл ꙟсь єстє кȣ грєȣ пѫнь сь лъсьскь чінєва. Пȣцінікь рьбдарє нȣ-маі, кь дъм пєстє кънътѫнȣл фірȣлȣі (Норочіт єстє акȣм чінєва, кѫнд мєрџє пѫнь ꙟ чєлалалт кънътѫю фьрь сь ꙟнкȣрчє аца). Сь ꙟчєпєм дє аколо дє ȣндє о сь ꙟн-чѣпь а крітіка, кѫнд вор лȣа ꙟн мѫнь ачѣсть картє, ачєі нєбіґорі дє пачє карі нȣ ȣмблъ дє кѫт нєꙟчєтат кътѫнд прічіні. Єȣ щіȣ чє ор сь зікь; ор зікь ,,Єȣ нȣ ꙟнцєлєг німік (лъсьм ла о партє потоа-пєлє дє ворбє, карє дєла асфєл дє оамєні фієщє чінє поатє ґічі кь нȣ ор сь фіє чє ва лаȣдє), вор зічє, зісєю, кь єȣ нȣ ꙟнцєлєг німік; ші єȣ тот аша зік. Дар кѫнд чітєщі кінєзєщє, домиȣлє, саȣ алть лімбь карє н'аі ꙟнвъцат, ꙟнцєлєщі? — Ші алть датъ ам маі ворбіт, ші ꙟнаінтѣ мѣ мії дє оамєні, кь тоать щіінца ші мє-щєшȣгȣл ꙟші арє лімба са. Аша єȣ ам вьзȣт мȣлці оа-мєні лȣѫнд кѫтє о картє ꙟн мѫнь, ші дака єстє скрісь ꙟнтр' о лімбь карє нȣ о кȣноащє, о ꙟнкідє ші о ласъ жос, зікѫнд кь нȣ щіє ачѣ лімбь, ші дє ꙟі єстє плъкȣть, маі а даогь кь ар дорі сь о ꙟнвєцє. Акȣм сь маі фак о ꙟнтрєбарє: ? ꙟнвъцатаі саȣ щії доминіага лімба Нов-

Ав.

віеі. — Ба нꙋ. — Апоі ꙗтъ, Домнꙋле прічіна пентрꙋ че нꙋ ꙟцелеџі. Поезіа ꙟші аре лімба еі ка ші тоате челе алте щіінце ші мещешꙋгꙋрі, ші ка съ о ꙟцелеџі, требꙋе съ о ꙟвецї, прекꙋм се-ꙟвацъ тоате лімбіле, ба ꙟкъ съ тречі ші прін тоате ꙟвъцътꙋріле каре те пот фаче дестоінік а ꙟвъца ачест мещешꙋг фрꙋмос.

Ам маі възꙋт ꙗръ ꙋн фел де оамені карі аꙋ ажꙋнс ꙟтр' о старе де щіꙋ че ле ліпсеще ка съ маі ꙟвеце, ші нꙋ се-амъџеск сінгꙋрі съ крѣзъ къ щіꙋ тоате (Че біне ар фі кѫнд де ачещіа с'ар афла мꙋлці). Еі кѫнд ꙗꙋ кѫте о карте ꙟн мѫнъ каре ворбеще пентрꙋ лꙋкрꙋрі че н'аꙋ ꙟвъцат, нꙋмаі де кѫт зік: н'ам ꙟмвъцат, нꙋ ꙟцелег; адікъ, дака ел есте осташ, ші картѣ есте скрісъ пентрꙋ докторіе, ел нꙋмаі декѫт зіче: есте пентрꙋ докторі; дака есте доктор, ші картѣ ворбеще пентрꙋ корѣбіеріе, зіче: есте пентрꙋ корѣбіері; о ласъ жос, нꙋ се-мѫніе, ші нічі нꙋ се-лѣгъ де чел каре мі а скріс'о къ нꙋ а скріс'о рꙋмѫнеще.

Маі щіꙋ ꙋн фел де оамені!.... (дар че а нꙋ воє есте ꙟн зіоа де астъзі съ фіе чінева ꙟн паче кꙋ лꙋмѣ!) Домнілор, еꙋ н'ам де гѫнд съ ле спꙋіꙋ пе тоате, о съ маі лас чева, пентрꙋ къ есте де прісос, ꙟнтре ноі не щім; съ маі ертаці ші домніа воастръ чева дін кѫте о съ зік, ші ꙗтъ ꙋн міжлок фрꙋмос ка съ фім ꙗръші пріетені: требꙋе съ ертъм ꙋнꙋл алтꙋꙗ грешалеле. Маі щіꙋ зісеꙋ ꙋн фел де оамені! Кꙋм аꙋ крескꙋт Дꙋмнезеꙋ щіє, къ ꙋн ом нꙋ поате съ щіє тоате; кꙋм аꙋ трꙋіт ші трѣеск, ачѣста нꙋ есте трѣба мѣ,

ачї не есте ворба де Літературѣ ꙗр ну де Морал (*) Еі ꙟкът пентру міне ар фі пръ бунї; еў нумаї требуе съ мърътурісеск къ сѫнт рьў, кьчї мъ лег де луме; че'мї пасъ міе дака еі кред къ щіў тоате, ші німік ну есте ꙟн луме каре съ ну'л куноаскъ. Н'аші зіче німік кѫнд ар лъса нумаї кърціле ꙟн паче. Еі кѫнд ле ꙟнтръ дін ненорочіре ꙟн мѫнъ вре о карте де астѣ де але прікопсіцілор дін зіоа де астъзї, нумаї де кѫт се-сунъръ, ші неказул, поате къ кредеції, къ ле есте пентру къ ну щіў ачѣ щіінцъ ші мещешуг, саў кум ар фаче ка съ ле ꙟнвеце? Ну, чі скріторул есте де вінъ, ел требуе съ фіе саў вр'ун Немцоў саў Ўнгурѣн де ну скріе румѫнеще (адікъ де ну се-гѫндеще тот пентру лукруріле че се-гѫндеще мулцімѣ). Логофътул ностру щіе тоате, ? Ші кум с'ар путѣ съ ну щіе ші че есте ꙟн ачѣ карте кѫнд н'ар фі скрісъ . . . Кум съ фіе скрісъ? щіў ші еў кум, ꙗка кум аў скріе пѫнъ акум тата ші мошу ші аў трьіт.

Съ ꙟндръзнѣскъ чінева а ꙟї зіче къ ну щіе лімба Грънматічі саў а Поезієї саў алт че ва, ꙟн ачел мінут вредник де прівеліще, кѫнд тръмітеще картѣ дін мѫнъ ку деспреціуіре, ꙟнчепе а фаче волте пріи касъ, скоате батіста чѣ афьнатъ дін сѫн, ші ку ун брац ꙟнгѫмфат ші аркуіт ꙟшї щерџе фрунтѣ, умфлъ мустъціле, ші суфлъ пе нас, ші пе урмъ

(*) Маї ꙗтъ ꙟнкъ доъ ворбе де прічінъ; еў мъ ціінѣм чел пуцін ꙟн ачѣстъ префацъ съ ну ворбеск нічї о ворбъ де ачестѣ, ші мъ помеиїї ку еле аічї. Ачест фел де ворбе сѫнт сургиуніте, ну ле прімеск оамені, ші маї вѫртос ворбеще лумѣ къ ну сѫнт румѫнещі. Аша есте доминілор, къ Література ші Моралул ну есте пентру ноі? Еў чел пуцін ну мъ ꙟн воеск ла ачѣста.

ѥкоате мътъиііле ка съші арате мърімѣ; атѹичі съі атінгъ чінева ѫбірѣ де сіне, къ нѹ щіе тоате, кѫнд ел есте омѹл кѹтърѹіа (*) ші ал треві шчл: шчл.... Апоі атѹнчі сь везі че кѹнѹні се-гътеск мінорочіцілор ачелора че асѹдѣзъ ѫнтрѹ. а тѫлмъчі ші а тіпърі кърці дін ѫнсѹші не аверѣ лор! Атѹнчі ръсплътіре пліинь де мѹлцѹміре ші мѫнгѫере а неовосітелор лор остенелі!

Фоарте лесне де деслегат есте акѹм гічітѹра пентрѹ че нѹ се-ѫммѹлцеск кърціле ѫн лімба Рѹмѫнѣскъ, ші пентрѹ че пріи ѹрмаре, літератѹра ші моралѹл нѹ сѫнт ворбе Рѹмѫнещі; пентрѹ че ржвна спре біне есте амморцітъ, ші аколо ѹнде се-ѫнфіерВѫнтъ іаръші ѫнгіацъ; пентрѹ че кърціле каре с'аѹ тіпъріт стаѹ неѫмпърціте, ші ачелѣ каре с'аѹ ѫмпърціт, ѫн лок де мѫнгѫере аѹ прічінѹіт амърѫчюне скрііторілор съі.

Чіне есте Рѹмѫн адевърат ші ѫбеще лѹмінарѣ ші ѫндрептарѣ нѣмѹлѹі, крез къ нѹ се-ва мѫніа де ачест портрет че ам врѹт сь зѹгръвеск, чі ва кѫѹта адевърѹл, ва черчета кіпѹл, ші де і се-ва пърѣ къ ѫі маі ліпсеск кѫте ва фецe ка сь се семене кѹ орігіналѹл, ва маі адъога ші ѫлва маі ѫндрепта. — Біне есте кѫнд апѹкъ чінева ѫнаінте, ші д'ачеѣ гѫндеск къ есте времѣ сь ръспѹнз маі ѫнаінте де а мъ ѫнтреба чінева? — „Пентрѹ че дар, даі афаръ лѹкрѹрі че нѹ есте ѫнкъ нѣмѹл ѫн старе де але ѫнцелеџе. — „Грешітъ есте ѫнтребарѣ ачѣста кѫнд есте

(*) Ачѣста есте тітлѹ каре ѫлпліенеще локѹл де боерів ші нобілітате аколо ѹнде нѹ е, ші чел каре ѫл аре се мѫндреще къ есте лѹкрѹ алтѹіа.

ворба пєнтрꙋ щїинцє шї мєщєшꙋгꙋрї, пє карє ка сѣ лє ꙟнцєлѣгѣ чїнєва, трєбꙋє сѣ лє ꙟвєцє, шї ка сѣ лє ꙟвєцє, трєбꙋєск а сє-фачє кѣрцї пєнтрꙋ чєї чє дорєск а ꙟвѣца. Нꙋ трєбꙋє сѣ нє сꙋпѣрѣм пєнтрꙋ о картє кѫнд єсє, фїє дє чє фєл ва фї; трєбꙋє сѣ нє бꙋкꙋрѣм кѣ с'а маї адѣогат ꙟкѣ ꙋна лѫнгѣ чєлє лалтє, шї дє нꙋ о ꙟнцєлєџєм ної, о ва ꙟнцєлєџє фїꙋл ностру, о ꙟнцєлєџє прїєтєнꙋл ностру карєлє о гѣсєщє ла ної.

Алтꙋл єар поатє сѣ'мї зїкѣ: пєнтрꙋ чє ꙟнчєпї Адаосꙋл Лїтєрал дєла Поєзїє? — Пєнтрꙋ кѣ скопꙋл луї єстє літєратꙋра, шї лїтєратꙋра тꙋтꙋлор нѣмꙋрїлор дє ачї а ꙟнчєпꙋт. Ал трєїлѣ єарѣшї ꙟмї ва зїчє: аї дрєптатє; ? Dар нꙋ вєзї кѣ а бїа 30 дє прєнꙋмѣранцї аї, шї кꙋ атѫтѣ мѣлꙋлѣрї ажꙋтѣтоарє нꙋ сє-поатє цїнѣ ачєст ꙟнчєпꙋт чє прївєщє спрє ꙟнлєсирѣ кꙋм сѣ-сє-дѣ афарѣ шї сѣсє ꙟнтїнзѣ кѣрцїлє, маї вѫртос а лє ачєлор чє нꙋ аꙋ мїжлоачє а лє тїпѣрї. Оамєнї вор глꙋмє, мїнꙋнї, кабалє, пѣнꙋшї, шї кꙋ ачєст мїжлок ꙟшї поцї трацє спрє ажꙋтор. Ачєстꙋї прїєтєни кꙋноскѣтор дє оамєнї, ꙟї воꙋ рѣспꙋндє кѣ прѣ бїнє ворбєщє; дар ка сѣ ꙟнчєпєм трєбꙋя сѣсє факѣ ꙟнчєпꙋтꙋл дє ꙋндє трєбꙋє. Ачєст Адаос пє тот анꙋл ва копрїндє 12 кѣрцї, рѣвнїторꙋл чє сє-ва прєнꙋмѣра ва гѣсї ꙟнтрѫнсꙋл матєрїє шї пєнтрꙋ сїнє, шї пєнтрꙋ фїꙋл сѣꙋ чє ꙟнвацѣ, шї пєнтрꙋ прїєтєнꙋл сѣꙋ чє а ꙟнвѣцат; шї кꙋ мїкꙋл ажꙋтор чє ва да пє ан, ꙟнтѫюꙋ ва фачє сѣ добѫндєскѣ лїмба рꙋмѫнєскѣ 12 кѣрцї маї мꙋлт, апої ва фачє ка дїнтрѫнсєлє сѣ сє-фолосєскѣ маї мꙋлтє фєлꙋрї дє оамєнї, карї поатє кѣ нꙋ аꙋ мїжлоачє а добѫндї ачєстє кѣрцї.

Тоцї прєнꙋмѣранцї ачєстꙋї Адаос ла ꙋн лок нꙋ сє-сокотєск, дє кѫт ом кѣ соцїєтатє фѣкѣтоарє дє бїнє, карє сє-сїлєщє пєнтрꙋ ꙟнлєсирѣ тїпѣрїрєї кѣрцї-

лор, ші мЪдуларіле еі, уні ажутЪ ку остенЪлЪ лу а тжлмЪчі ші а скріе, ші алці ку ун мік ажутор де баиї пентру каре ші пріімеск кжте о карте пе лунЪ. Спре ачЪста дар ші сжнт пофтіції тоції карі се-остенеск ѫнтру тжлмЪчірЪ ші алкЪтуірЪ кЪрцілор, ка чел че ва авЪ дин остенеліле сале вре офапте каре сЪ ну фіе маї маре де 10 коале скрісе ку мжна, ші каре сЪ се-потрівЪскЪ ку скопул ачестуї Адаос, сЪ віне воіа-скЪ а о адуче ла Редакціе, унде ва афла міжлок а о тіпЪрі фЪрЪ келтуіалЪ, джидусе пе сЪма авторулуї 500 ексемпларе, прекум ші о сумЪ пе сЪмЪ пренумЪраиціілор, дела каре авторул ва пріімі ші о мулцумірe деосебітЪ пентру остенЪла са.

БунЪ есте зіса ачЪ, кЪ ворба мултЪ есте сЪрЪчіа омулуї: ЕӮ ку атжта ворбЪ ера сЪ уіт а арЪта кЪ ачесте регулї де поезіе ну сжнт фЪкуте де міне, чі алції бЪрбації аӮ лукрат, алції аӮ кулес, ші еӮ н'ам фЪкут, декжт лукру гата а'л префаче ѫн румжнеще. Чндат лукру ера сЪ фіе, сЪ фак лумЪ сЪ крЪзЪ кЪ еӮ ам куцетат атжтЪ! Иорочіре ну маї кЪ сжнтем ѫн вЪкул ачеста: О датЪ ера рушіне а се-мжндрі ку лукру стреін; акум ѫнсЪ лумЪ есте маї блжндЪ, ші пІелЪ леулуї о ѫнтребуінцЪзЪ ші алте віецуітоаре. ЧЪ лукру бун ар фі фост кжнд ну с'ар фі нЪскут зуграву ачела чеа зугрЪвіт пе ВремЪ дескоперінд АдевЪрул! Ідеа ачЪста стрікЪ ла тоції кефул, ші міе ну маї пуціи, кЪ регуліа ле де поезіе кулесе дин курсул де літературЪ ал луї Левізак ера сЪ трЪкЪ кЪ сжнт але меле. Поате кЪ чіинева ва сокоті кЪ ачест сфжршіт есте ун фел де трЪ-сурЪ сатірікЪ, дар сЪ ну крЪзЪ, кЪ еӮ ам врут нумаї сЪ арЪт ачЪ че доре іпіма мЪ. (Еліад)

ꙟНТРꙋ ДꙋЧЕРЕ

Пентрꙋ Дꙋх, Џеніꙋ, Гꙋстꙋ, шi Талентꙋ

Тоатъ лꙋмѣ ворбеще де ачесте патрꙋ нꙋмірі, шi чѣ маі мꙋлтъ парте нꙋ аре нічі о ідее ꙟнтрѣгъ шi десъвжршітъ де джиселе.

Zічерѣ дꙋх ꙟн зіоа де астъзі есте о ворбъ сѣкъ, шi нꙋ ꙟнсемнѣзъ маі німік декжид тоатъ лꙋмѣ е плінъ де претенції ка съ арате къ ꙟл аре, шi декжид оамені кꙋ дꙋх се-въд пжн тот локꙋл ла бꙋрсъ (зъръфії), ла кафенѣ, пжн антекамере шi маі вжртос ла кꙋрте.

Енглезії нꙋ аместекъ нічі де кꙋм асфел сꙋбт ачест нꙋме де дꙋх, тоате фелꙋріле де істецімі саꙋ маімꙋцърії: шi ар креде, къ ле-ар фі фоарте грешітъ пърерѣ де с'ар мꙋлцꙋмі съ зікъ къ Поп шi Шефтсфілд авѣ дꙋх.

Дар кꙋ тоате ачестѣ, мі се-паре, къ кꙋ тоатъ пꙋтерѣ че ꙟпреакꙋм мода, оаменії чеі сімціторі ꙟнкъ нꙋ пот съ хотъраскъ а аместека кꙋ дꙋхꙋл лꙋі Монте-

скїв, ѳл лѹї Пїрон, саѹ ал лѹї Волтер, дѹхѹл Партідеї каре нѹ е декжт ѹн фел де фанатісм; дѹхѹл четелор каре н'аре декжт о мъсѹръ; дѹхѹл інтрецїї, каре есте ал небѹнїілор, шї дѹхѹл калембѹргѹлѹї каре а фъкѹт норочїрѣ ла о мѹлціме де тінерї адѹкъторї де мінѹнї, шї а мінѹнателор лор фапте.

Оаре-чїне а асемънат дѹхѹл кѹ ведерѣ, пентрѹ каре нїчї о алтъ асемънаре нѹ поате съ не дѣ маї деплінъ ідее. Тоате лѹкрърїле сале, ꙟн фаптъ, пот съ фіе асемънате кѹ а ле окюлѹї, каре есте сѹфлетѹл матеріал ал трѹпѹлѹї.

А дескоперї челе че се-вѣд, а жѹдека формеле шї деосебірїле лор, а жѹдека депъртарѣ лор, а ведѣ лъмѹріт, ꙟндатъ шї департе, ачестѣ сжнт оарешкаре ꙟнсѹшїрї че ле аре шї дѹхѹл шї окїї.

Ачесте рапортѹрї с'аѹ афлат фъръ съ поатъ а ꙟшї да кѹвжнт чїнева де еле, аша де адевърате, ꙟн кжт чїнева ꙟнтребѹінцѣзъ тот ачеле ворбе ка съ арате фелѹрїмїле дъхѹлѹї шї але ведерї. Іскѹсінцъ, пътрѹндере, фінеце, орбіре, ведере-лімпеде сжнт зїчерї каре се-кѹвін шї каре се-аплѣкъ де о потрівъ ла амжндоъ ачесте факѹлтъцї (ꙟнлесирї сѹфлетещї).

Окїї де прїншї а ведѣ дес оарешкаре лѹкрѹрї, дескопере ꙟнтржселе нїще семнѹлеце, пъ каре окїї фіещекърѹїа нѹ ле пот ведѣ. Адекъ ѹн кѹноскътор де зѹгръвїе фоарте лесне деосебеще о копїе дін орїгінал.

Прекѹм асеменѣ ші ѹн ом ѫнвѣцат кѹноаще ѫн скрієріле ноастре, фрѹмсецї але стілѹлѹї ші але кѹџетѣрі, каре пентрѹ ѹн неѫнвѣцат трек п'ачі ѫнколо ші нѹ сімте німік дин еле.

Дѹхѹл дар есте о ѫнлесніре а сѹфлетѹлѹї кѹ каре не слѹжім а ведѣ релаціїле ѫнтре лѹкрѹрї, але ѫнцелеџе нѹмаї декѫт ші але компѣрі кѹ ѫнлесніре. Омѹл каре ажѹнгѣ ачастѣ ѫнлесніре маї аре ѫнкѣ ші о маре пѹтере де імаџінаціє, прекѹм ші о віє сімціре, нѹ е мѹлцѹміт де а ведѣ нѹмаї лѹкрѹріле че ажѹнг ѫн фіінцѣ, ел кроеще алте ноѣ, ші ла ачест сбор де ѫнлеснірї ѫнцелегѣтоаре, прін ѫнвоіре с'а дат нѹме де Џеніѹ.

Ѫнкѹнџѹрат де фѣптѹрї кроіте ші ѫнфрѹмѹсецате прін імаџінаціа са, омѹл де Џеніѹ нѹ'ші маї адѹче аміnте де сіне; ел де веде, нѹ е мѹлцѹміт а ведѣ; де сімте, е кѹ маре віоічюне мішкат ші де одатѣ се-афлѣ ѫнтр'алте локѹрї. Шѣзѫнд ѫн кабінетѹл сѣѹ, ел сѣ мѹлцѹмеще де ведерѣ фрѹмоаселор кѫмпії че се рѣкореск де рѫѹл Брента; аѹде сѹнетѹл каскаделор лакѹлѹї Онтаріо; се-ѫнгіацѣ де вѫнтѹріле мієзі нопції; се-ѫнкѣлзеще де соареле Етіопії; се-ѫнфрікошазѣ де віфоріле Екінокслѹї; сѹфлетѹл сѣѹ се-мѹлцѹмеще де сѣвѫршіріле сале челе ѫнмінѹнате, статорнічѣзѣ ѫнкіпѹірі фѹгѣтоаре, ші дѣ трѹп ла фантоме, акѣрор сінгѹр е прічіна.

Оамені де џенiꙋ прѣ рар се-арът кꙋ дꙋх ꙟн адꙋ-нърї; еї аꙋ тревꙋінцъ де ꙋн маї маре театрꙋ ка съ'шї факъ кꙋноскꙋте кꙋџетърїле лор.

Дꙋхꙋл щіе съ се-пропорціонезе (потрівѣскъ) кꙋ лꙋкрꙋл каре трактѣзъ, кꙋ оамені каре ꙟл аскꙋлт, ші кꙋ ꙟнтъмплърїле каре ꙟл ꙟнконжоаръ; дар џенiꙋ словод ші несꙋпꙋс нічї ꙟнтъмплърілор нічї оаменiлор, нічї о датъ нꙋ се-кобоаръ пънъ ла лꙋкрꙋл че ꙟї стъ ꙟнаінте, чі ꙟл ардікъ пъ джосꙋл пънъ ла сіне.

Омꙋл кꙋ дꙋх есте стъпънн престе сіне, престе міщкърїле сале, престе тонꙋл сьꙋ, престе феціле сале: лꙋміна са се-ꙟмпарте де-о потрівъ престе тоате обжектꙋріле че ле лꙋмінѣзъ фъръ съ ле ꙟнтꙋнече; лꙋміна омꙋлꙋї де џенiꙋ се-арꙋнкъ нꙋмаї ла о парте пе каре ел 'ш акроіт'о, ші ентꙋсіасмꙋл сьꙋ креще кꙋ кът ꙟнші веде ꙟнкіпꙋїріле сале. Тревꙋе съ фіе міщкат ка съ ворбѣскъ ші ꙟн верве (апріндере) ка съ скріе.

Омꙋл кꙋ дꙋх щіе маї дін аінте дрꙋмꙋл каре апꙋкъ; ел комбінъ кꙋ ꙟнтрецїме, жꙋдекъ кꙋ фінеце, ші ворбеще кꙋ дꙋлчѣцъ.

Омꙋл де џенiꙋ се-ласъ кꙋ тотꙋл ꙟн імаџінація са, ідеіле сале нꙋмаї сімтіментꙋл ле лѣгъ. Ел гічеще тоате ші німіка нꙋ зіче ка чеіланці. Ел де фаче ꙋн план, ші'л фаче ꙟнтрег: есте ꙟнсꙋші Мінерва че саре тоатъ ꙟнтрарматъ дін капꙋл лꙋї Жое: де зꙋгръвеще, ел фъръ дін чер фокꙋл кꙋ каре ꙟнсꙋфлецѣзъ

фігуріле сале; де ворбеще, не сүпүне; де дескріе трЪсүріле ѣлсжит де флакЪрЪ; де сь-лүптЪ, есте ѣн мжнЪ кү трЪснетүл,

Ценіүкрееще, Дүхүл апроніе, ші Талентүл пүне ѣн лүкраре.

Тоці ненащем кү оаре-каре парте де дүх шіде сімціре, каре дүпЪ едүкаціа че лүЪм, дүпЪ обжетүріле ла каре о аплекЪм, дүпЪ обічеюріле ѣнкаре не депрінде м, се-фаче үн талентЎ маі мүлт аЎ маі пүціи фолосітор, маі мүлт аЎ маі пүціи стрЪлүчітор.

Аша дар талентүл есте үн еціт, алЪтүіт дін дарүрі фірещі ші дін родүрі але едүкації.

Пүртарѣ віне а трүпүлүі, үшүрінца мінкЪрілор, ѣнтреціме аүзірі фак талентүл үнүі дЪнцүітор; талентүл үнүі Поет се-фаче дін богЪціа імацінації сале, дін фіербінцЪла сімтіментүрілор сале, дін ѣнлеснірЪ а версіфаче, дін чітірЪ бүнелор моделүрі; талентүл ораторүлүі дін ѣнпреүнарЪ калітЪцілор сүфлетещі, дін дарүрі але дүхүлүі, дінтр'о норочітЪ цінере де мінте, дінтр'о ворбіре лесничоасЪ, дінтр'үн глас ѣнтрег, млЪдіос ші сонор, , ші дінтр үн сімтімент' лүмінат де фрүмүсеціле меещешүгүлүі ші але натүрі.

Ачест дүпЪ үрмЪ сімтімент се нүмеще де обще Гүстү, чеі векі нү авѣ нічі о ворбЪ каре сЪ-се потрівѢскЪ кү ачаста. Ші прѢ пүціне ворбе сжнт ѣн

лімба иоастрѣ каре сѣ фіе пріімітоаре де атжтѣ фелурі де ѫисемирі, ші сѣ дѣ сѣ ѫицелѣгѣ атжтѣ иерозії ла оамеиі ку дух.

Густул ѫи Елоквеицїе прекум ші ѫи поезїе есте ие прїетеи де тоатѣ ѫиподобірѣ престе мѣсурѣ, де тоатѣ афектацїа (префачерѣ) ші де тот прїеосул; *Ne quid nimis* (иімік престе мѣсурѣ) есте сїмболул сѣу чел вечиік дупѣ каре се куиоаще.

Ел сіигур куиоаще, ші ѫи суфлѣ ачеѣ че требуе сѣ ворбім ші ачеѣ че требуе сѣ тѣчем. Ел щіе сѣ пуе ѫи регулѣ імацїиацїа фѣрѣ сѣ о опрѣскѣ, сѣ астжмпере цеиіу фѣрѣ сѣ 'л стіигѣ, сѣ ѫидрептезе стілул фѣрѣ сѣ 'л факѣ иеѫицелес, сѣ фіе плѣкут фѣрѣ вуфоиерїе (мѣскѣрі), греу фѣрѣ аспріме, пліи де фрумесецї фѣрѣ сѣ'ї лїпсѣскѣ иімік діи їиструкцїе (ѫвѣцѣтурѣ), їиструктів фѣрѣ а фаче сѣ піарзѣ иімік' діи фрумесецї.

Густул сіигур есте каре джидуие сїмцірѣ бунеї куввїиице щіе сѣ ие плече ла ѫитжмплѣріле времілор, обічеюрілор', ші персоаиелор, сѣ ие факѣ де опотрівѣ бѣгѣторі де семѣ сѣ иу атїиџем иічі характерул, иічі пѣреріле ачелуіа ку каре ворбім, сау де каре ворбім.

Густул маі есте ѫикѣ ачела че дѣ сокотїиџілор иоа-

стре кꙋмпѣтарѣ че ле фаче пꙋтерниче, ікоанелор ноастре делікатеца, че ле фаче амъџітоаре, кꙋцетѣрілор ноастре адевѣрꙋл, че ле фаче лꙋмінoасе, кꙋвінтелор ноастре дꙋлчѣца, че ле фаче сѣ фіе аскꙋлтате, пѫнѣ ѫн кѫт' ші ѫнподобірі ноастре бꙋна кꙋвіинцѣ, каре плаче ла тоці окі, ші се-потрівеще ла тоате вѫрстеле.

ПЕНТРꙊ ПОЕZІЕ

Поезіа есте чел маĭ векю дін тоате мещешꙋгꙋріле дꙋхꙋлꙋĭ ші дін челе маĭ фірещĭ але омꙋлꙋĭ. Еа е датоаре нащерѣ са аплекърі каре авем тоцĭ ла імітаціе ші ла гꙋстꙋл че натꙋра не а дат пентрꙋ кѫнтаре.

ꙟнкѫт пентрꙋ ꙟнвъцътꙋра че еа чере, ші пентрꙋ кꙋалітъціле че требꙋе съ ле аібъ чінева, іатъ Мармонтел не ꙟнвацъ челе ꙋрмътоаре:

Челе треĭ факꙋлтъцĭ, (ꙟнлеснірĭ) але сꙋфлетꙋлꙋĭ де ꙋнде ес тоате талентꙋріле літерале, сѫнт дꙋхꙋл, імаџінаціа ші сімгіментꙋл. Ші ꙟн аместекаръ лор, кѫтъцімѣ фіещекърія дінтр'ачесте ꙟнлеснірĭ, продꙋче фелꙋрімѣ де џеніꙋрĭ.

ꙟнтр'ꙋн Поет імаџінаціа ші сімтіментꙋл требꙋе съ домнѣскъ; дар дака дꙋхꙋл нꙋ ле ва лꙋміна, се-рътъчеще ші ꙋна ші алта. Дꙋхꙋл есте окюл џеніꙋлꙋĭ, а кърꙋіа імаџінаціа ші сімтіментꙋл ꙟĭ сѫнт аріпĭ.

Нꙋ сѫнт тоате кꙋалітъціле дꙋхꙋлꙋĭ кꙋвіінчоасе ла тоате фелꙋріле де поезіе; пътрꙋндеръ нꙋмаĭ ші ꙟнтрецімѣ сѫнт де требꙋінцъ ші нꙋ пот ліпсі нічĭ ꙋна: дꙋхꙋл грешіт' стрікъ тоате' талентꙋріле, дꙋхꙋл

суперфіціал (пѣ д'асупра) дін німіка ну поате авѣ фолос.

Ѧнтр'о поемѣ ну сѫнт тоате ѧнкіпуіре ші сімтімент; маї сѫнт ші інтервале (локурї) ѧн каре куцетарѣ стрѣлучеще сінгурѣ, ші ѧн тоатѣ луміна еї. Требуе ѧнкѣ а не адуче амінте кѣ чѣ маї фрумоасѣ ѧнкіпуіре есте подоаба, ші кѫнд куцетарѣ есте колоратѣ де імацінаціе, саў ѧнсуфлецітѣ де сімтімент, ку атѫта не плаче маї мулт, ку кѫт есте маї мулт ку дух, адікѣ маї віе маї біне ѧнцелѣсѣ, ші де о комбінаціе де одатѣ ші маї дрѣптѣ ші маї нуоѣ ѧн релацііле сале. Духул дар ку кѫт есте де требуінцѣ унуї філософ, історік ші оратор, ку атѫта есте ші унуї поет.

Дар фіеще каре дін куалітѣціле духулуї аре фелул еї де поезіе унде стѣпѫнеще: спре пілдѣ: фінеца аре епіграма ѧн партѣ еї; делікатеца, елеціа ші мадрігалул; ушурінца, епістола фаміліарѣ; сімплітатѣ, фабула; ѧнцеиуітатѣ (невіновѣціа) іділул; ѧнѣлцімѣ ода, трацедіа, ші епопеа.

Сѫнт уніле фелурї каре чер маї мулте дінтр'ачесте куалітѣцї ѧн преунѣ: прекум комедіа чере тот де одатѣ іскусінце, пѣтрундере, млѣдіере, путере, ушурінцѣ, ші фінеце. Трацедіа ші епопеа чере тот де опотрівѣ ші аджунціме, ші ѧнѣлцаре ші путере ші ѧнтіндере.

Прекум сѫнт де требуінцѣ унуї поет даруріле духулуї ші але суфлетулуї, де опотрівѣ есте де нівое

шi дарꙋл ꙋнеĭ аꙋзiрĭ делiкате; ачела каре нꙋ кꙋноаще че есте армонiа, требꙋе съ се ласе де поезiе.

Ꙟнсъ талентꙋрiле ачестѣ, саꙋ къ ар перi де ускъчꙋне, саꙋ къ н'ар продꙋче де кѫт нiще родꙋрĭ сълбатiче, де нꙋ ар фi хрънiте шi ажꙋтате де ꙟнвъцътꙋръ.

Прекꙋм ла тоате мещешꙋгꙋрiле шi щiинцеле асеменѣ шi ачi чѣ дiнтѫю черчетаре есте де а се-кꙋноаще пре сiне. дака есте фъкꙋт ка съ фiе поет: адiкъ дака имаџiнацiа се апринде шi iнiма се ꙟнфiербѫнтъ кꙋ ꙟнлеснiре; дака ꙟнтре амѫндоъ есте о коррѣспꙋндере ꙟмпрꙋмꙋтатъ шi репеде; дака ꙋрекѣ аре пентрꙋ мъсꙋръ шi армонiе о делiкатъ сiмцiре; дака пе чiнева фрꙋмꙋсецiле поезiĭ ꙟл атiнце кꙋ вiоiчꙋне; дака сꙋфлетꙋл ꙟнфiербѫнтат ла ведерѣ моделꙋрiлор челор марĭ, се-сiмте маĭ пресꙋс де сiне прiнтр'о нобiлъ ꙟнтречере шi рѫвнъ; дака чiнева кꙋм а възꙋт шi а ꙟнцълес чѣ адевъратъ iдее а ꙋнꙋĭ лꙋкрꙋ, ꙟндатъ о сiмте ꙟнтрꙋ сiне а се десволта, а лꙋа мiĭ де феце, а се-ꙟнсꙋфлецi, а се-фаче родiтоаре, шi пе ꙋрмъ сiмте ачѣ тревꙋинцъ, ачѣ нерѫбдаре де а наще шi ел асеменѣ, каре се-прiчинꙋеще дин ꙟнбiлшꙋгарѣ шi фiербiнцѣла дꙋхꙋлꙋĭ; дака чiнева ꙟнцелеще кꙋ ꙟнлеснiре релацiа ꙟнтре iдеiле челе абстракте шi лꙋкрꙋрiле челе възꙋте шi сiмцiте, кꙋ але кърора феце поате чiнева ꙟмбръка пе челе невъзꙋте шi iдеале, саꙋ маĭ бiне дака ачесте iдеĭ абстракте се-наск ꙟн дꙋхꙋл омꙋлꙋĭ прiмiнд кiпꙋл шi форма челор сiмцiте; дака лꙋкрꙋрiле (обѣктꙋрiле) се-ꙟн-

фъцішазъ де сіне сuвт кітuл чел маї інтересант ші прі-інчос де а се-зuгрьві; дака кu ни кuвжнт ла ідеа uнuї обжект патетік (че ↑нсuфлъ мілъ) сімтіментuріле се-наск мuлціме ші се ↑нвuлзеск а се-↑нфъціша сuфле-тuлuї кu неръвдаре де а се-ръспжнді; атuнчѣ поа-те чінева креде къ есте нъскuт Поет.

Huic musae indulgent omnes, hunc poscit Apollo
(Vida)

П' ачеста мuзеле вііне воеск, п'ачеста чере А-полло.

Ші фъръ ачесте аплекърі фірещї, поате чінева фаче версuрї пліне де дuх, ↑нсъ фоарте ліпсіте де поезіе; асфел сжнт версuріле че фак тоці логофеції, ші се-въд ↑н мuлте кърці тіпъріте. Черчетжндuсе чінева ші възжнд къ аре ачесте мiжлоаче персонале (че сжнт фірещї але сале), требuе апої съ каuте а добжнді ші мiжлоачеле стреіне. Інструментuл (uнѣлта) поезіі есте лімба, ші дака фіеще каре ом че воеще съ скріе, требuе съ ↑н-чѣпъ маї ↑нтжїu де ла кuноштінца регuлелор ↑нсuшір ші ажuтоарелор лімбі ↑н каре скріе, кu мuлт маї вжр-тос ачѣстъ кuноштінцъ есте де о міе де орї маї де тре-вuінцъ поетuлuї, ↑н мжініле кърuіа лімба требuе съ фіе моале ка чѣра ка съ'ші іа форма че ел ва вреа съ ↑ї дѣ. Фелurіміле ші кіпuріле стілuлuї сжнт не-мърџініте, ші градuріле лор нu се пот прецuі; гuстuл

нумаї, ачест сімтімент делікат де ачеѣ че требуе сѣ не плакѣ ші де ачеѣ че требуе сѣ урѫм; ел нумаї есте ѫн старе а ле ѫнцелеџе. Дар ку тоате ачестѣ густул ну е ку путінцѣ сѣ н'ѫл ѫивеце чінева, ел се кѫщігѣ прін дѣса обічнуінцѣ ку лумѣ, ші прін чітірѣ некоитеиітѣ ші куџетатѣ а уиуї мік нумѣр де буиї скріиторї. Густул маї чере ѫикѣ ші о субціре прічепере каре ну есте датѣ ла тоцї оамеиї; натура фѣкѫид пе омул де џеніу, ѫиче пе омул де густ.

Фіінд кѣ натура есте чел діи тѫїу модел, ші чѣ маї маре карте а поетулуї, пе еа дар маї мулт де кѫт тоате требуе сѣ о черчетезе ші сѣ о ѫивеце, ші обжетул чел маї інтересаит че аратѣ еа омулуї, есте омул ѫисушї; ѫисѣ ѫи омў веде чінева ѫивѣцѣтура натурі, ѫивѣцѣтура обічнуінцї, ші ѫивѣцѣтура амѫидурор ачестора ѫмпреуиате, сау маї біие, а натурі аместекатѣ ку обічеюріле.

Лукруріле фірі аў доѣ рамурї ка ші моралул: натура сімплѣ ші натура модіфікатѣ прін мешешугурї.

Ікоана натурі фірещї, сігурѣ есте аша де богатѣ, аша де фелурітѣ, аша де ѫнтінсѣ ѫи кѫт е требуінцѣ де вѣкурї ѫнтреџї ка сѣ о черчетезе; дар тоате амѣруитуріле ну сѫнт фолосітоаре ла поезіе, ші тоате фелуріле де поезіе ну сѫнт пріімітоаре де ачелї ші амѣруитурї: де унде урмѣзѣ, кѣ поетул нічї де кум ну есте ѫндаторат сѣ се-на дупѣ урмеле натуралістулуї, ші ѫикѣ ші маї пуцін се чере дела джисул ку-

цетЪріле фізікулуї ші сокотеліле Астрономулуї: Обсерваторулуї се кувіне а хотЪрж атракціа ші мішкЪріле трупўрілор череції, ші поетулуї а зугрЪві кумпЪнірЪ лор, армоніа лор, ші нестрЪмутателе лор ревулуції. Унул деосебеще класуріле нenумЪрате а фіінцелор органісіте каре лЪкуеск ѫн деосебітеле елементурі. ЧелалалТ дескріе ку ун кіп ѫндрЪснец, лумінос, ші репеде ачЪстЪ скарЪ немЪрџініітЪ ші некоитенітЪ. Ресортуріле (прічініле) натурі, ші леџіле каре пуне ѫн регулЪ тоате мішкЪріле сале, ну сжнт лукрурї каре ку ѫнлесніре сЪ ле факЪ чінева а се сімці; пентру каре поезіа поате сЪ ле ласе. Пе еа прічініле о інтересЪзЪ прЪ пуціи, ші ефектуріле (челе прічінуіте,) нумаї черчетЪзЪ. Ѫн време че фізікул аналісеще сунетул ші лумінa, поетул фаче а сімці суфлетул ностру ѥнкунірЪ тунетелор ші ачесте луниції рЪсунете каре паре кЪ ар вестї дін мунте ѫн мунте дЪрЪпЪнарЪ лумі чЪ пліиЪ де лармЪ; поетул, зік, аратЪ, фокул чел албЪструю ал фулџерулуї а се сфЪржма ѫн лучірі скжнтеетоаре, ші а деспіка ѫн бразде ѫндоіте, ачЪстЪ грЪмадЪ ѫнтунекатЪ де норі каре сЪмЪнЪ кЪ апасЪ орізонул. Ѫн време че чел д' ѫнтжю се сілеще сЪ арате ѫн че фел де кіп се-рЪсфірЪ міроаселе, чел де ал доілЪ ачест феномен, ѫл фаче вЪзут духулуї. Zіче кЪ Zефірі бат ѫн аер арініоаріле лор челе умеде де лакрЪміле Аурорі ші де парфумуріле

челе дулчі але ґімінеці. Касъ дескопере кредінчо-сул натурі минуне алтоірілор помілор, е дестул Вір-џіл съ о арате ѫн доъ фрумоасе версурі.

Exiit ad celum, ramis felicibus, arbos
Miraturque novas frondes et non sua poma:

Феріčіте рамурі налцъ, арборул ла чер ѫн суе!
Ла поамелеї ну съ уітъ. дефрунзї е 'н мірарепуе!

Прінтр' ачесте ексемплурі веде чінева къ черчетъ-ріле поетулуі ну сѫнт тот ачелѣ ку але філософу-луі; філософул черчетѣзъ натура ка съ о куноа-скъ, ші поетул ка съ о імітезе; Унул ва съ деско-пере, челълалт съ зугрѣвѣскъ: Ку тоате аче-стѣ требуе съ мъртурісім, къ де ші черчетѣріле челе ѫн аджичіте але філософулуі ну сѫнт пен-тру ун поет, ѫнсъ ѫі сѫнт де о маре требуін-цъ; ші ачела кърuia натура іа арътат містеріле сале тот д'ауна ва фі ку мулт маі ѫнаінтѣ оаменілор челор пѣ дасупра ѫмвъцаці. Фізіка есте ла поезіе, тот ачеѣ че есте ші Анатоміа ла зугрѣвіре, каре ну требуе прѣ мулт съсе-сімцъ, чі ѫмподовітъ ку гра-цііле ісводіреі съ адаоце ѫн поезіе дулчѣца аде-върулуі.

Натура чѣ сімплъ дар есте пентру поезіе о минъ (фацъ) плінъ де ѫндестуларе: прекум ші натура

Модіфікатъ пріи іскусінцъ иу пуціи аре ку че съ ѳ ӑнибогъцѣскъ.

Теоріа агрікултурі, мекаиіка, иавігаціа, мещешугурі-ле декораціі, плъчері, ші тоате мешешугуріле фолосі-тоаре, але кърор амърхитуріле аў оарекаре иобіліта-те, пот съ коитрібуіаскъ ла колекціа черчетърі-лор уиуі поет, каре тревуе съ фіе ӑидестул де ӑм-въцат ка съ скоацъ діи еле кувіиичоасе ікоаие, ші компараціі, ӑикъ ші дескріері, де ва фі тревуіиць.

Пріитр' ачестѣ депъртѣзъ чіиева сечіта ші ліпса ші діи лукруріле челе маі обшещі, ші поате фі иоў ӑитр' уи лукру че се аратъ ӑитребуіицат, ші де тоці куиоскут.

Ӑи ӑивъцътура иатурі модіфікате се-копріиде ӑмвъ-цътура продукціілор духулуі, дескоперірілор сале ші ӑиаіитърілор сале ӑи елоквеиціе, ӑи морал, ші поезіе.

Прекум къчітірѣ поеціилор есте кувіиичоасъ ші де фолос уиуі поет, ачѣста и'аре тревуіицъ де а-рътат.

Тревуе съ щім ші ачаста къ філософі, Ораторі, Історічі аджичі, прекум Тачіт, Платои, Демостеи, Масіллои, Босует, пжиъ ӑикъ ші Паскал, ка-ре иу щіа пжиъ уиде ера поет, кжид дефъіма пое-

зіа, сжнт шї еї ѫисѹшї ла поезіе ніціе ісвоаръ недешертате.

Кѹ тоате ачестѣ есте фоарте лесне сѣ кѹноащем ѹн поет адъпат де ачесте ѫмвъцътѹрї, дѹпъ ѫмплініре, ші дѹпъ ѫндестѹларѣ де сімтімеитѹрї ші ідеї.

Маї есте ѹна ѫнкъ маї мѹлт де кжт тоате, пе каре еѹ о почѹ нѹмі Соцлѹкрърі ші хрънітоаре ценіѹлѹї, ші ачѣста есте дѣса ші обічнѹіта чітіре а ѹнѹї автор дін чеї маї бѹнї, ал кърѹї стіл ші кіп се потрівеще кѹ сѹбжетѹл че лѹкрѣзъ чінева. Кѣчї дінтр'о адѹнаре ші петречере ѫнтр'алта, сѹфлетѹл се-стрікъ ші ѫшї іа фелѹрімї де форме, пентрѹ каре тревѹе а ѫл адѹче ярьші ѫн старѣ фірі, ші аѹторѹл че еѹ зіс сѣ'л аібъ чінева ѫн мжінї, есте ка ѹн інстрѹмент кѹ каре се гътеще ші ѫшї чѣркъ чінева гласѹл маї наінте де а кжнта. Ел дъ гласѹлѹї діапазонѹл сеѹ. Сжнт ніще мінѹтѹрї де о, ічнъ, ѫн каре, ценіѹ сѣмънъ къ ар фі стінс. Ѹнї крєд къ анѹмї ѫнрьпаос сѣ ащептъм ка фокѹл'імацінації сѣ се-апрінзъ.

Дар се-амъцеск; къчї ачастъ пърьсіре де сіне сескімбъ ѫн обічеѹ ші сѹфлетѹл пънесімціте се-депрінде ѫнтр'о лненвоасъ тржндъвіре; тревѹе дар сѣ авем скъпаре ла чітірї каре ѫнсѹфлецѣзъ кълдѹра ценіѹлѹї; ші кжнд прін ачастъ хранъ репріімім пѹтеріле ноастре, пофта де а продѹче се фаче сѣ о сімцім маї кѹ віоічѹне.

Теолоџіа філософілор саў апъгжинътъці есте ѫникъ ѫи кжмп ѫнтінс ші родітор діи каре џеніул поате сь адуие. Ѫнтржиса куиоащере чіиева изводіріле че с'аў иъскут ѫи сжиул філософіі, ші ле деосібеще діи фабуліле де ржид але мулціміі дупъ ѫнтреџімѣ релацііллор ші дупъ оареші каре аер де адевър, пе каре челе де а доілѣ иу ле аў иічі одатъ. Ѫисуші кувжитул лаудъ ѫи поемеле луі Вірџіл, тоате фабуліле че с'а ѫмпрумутат дела Епікур, Пітагор ші Платон; імаџінаціа се-одіхнеще ку дулчѣцъ асупра мінуиелор пліие де ідеі, ші се стрекоаръ ку деспреџуіре ѫитр' о мічкиъ секъ ші фъръ ѫнцелес.

Сь жудече чіиева ѫи Омер лаицул де аур ѫкъцат де тронул луі Жое, чінгътоарѣ Вінері, алегоріа ругъчкиілор, порунка че Дмиезеў Марц дъ Фрічі, ші фуџі ка сь ѫихаме каі ла карул съў; сь жудече, зік, плъчерѣ чѣ куратъ ші пліиъ че не прічінуеще ачесте фрумоасе ідеі, ачесте ідеі філософіче, ку ѫнтіпъріреѣ чѣ славъ ші депъртъ че не фаче възжид кувжитареѣ чѣ датъ каілор луі Ахіл, дарул че Еол фаче луі Уліс ку вжитуріле челе ѫникісе ѫитр' ии фоале, гріжа че аре Мінерва де а пре-лунџі чѣ діи тжиъ иоапте, че ачест Ероу ла ѫитоарчерѣ са, петрече ку Пенелопе фемеа са шчл. . . Ші ва сімці че преџ дъ адевърул мічкиіи, ші пжиъ ѫи кжт префачерѣ есте лукру копілъреск ші гре-

ціос, кѫнд нꙋ есте ꙟтемеꙗтъ асꙋпра кꙋвѫнтꙋлꙋї. О маї зісеꙋ ші ꙗръші о маї зік, къ кꙋ кѫт ꙋн поет дꙋпъ цѣніꙋл сѣꙋ ва фі ші філософ, кꙋ атѫта ва фі маї мꙋлт поет. Де ва ꙟтреба чінева акꙋм каре есте філософіа ачелор маї мꙋлцї дін поецї чеї ноі карії атѫта се мѫндреск де епістолііле лор, де кантѫреніле лор, ші де кантатꙋріле лор? еꙋ ашї ꙟнтреба асемене дін партѣ мѣ, ші че аре а фаче ачесте кантатꙋрї, ачесте кантреніꙋрі, ші ачесте епістоле, кꙋ поезіа?

(Мармонтел Елементꙋрї де Літератꙋръ)

ПОЕZІА ЕПІКЪ.

Дака чинева ар зіче: Поема епікЪ есте о лунгЪ фабулЪ ісводітЪ ка сЪ арате чи адевЪр морал, ші ѫи каре чи ероў сЪвѫршаще о фаптЪ маре, ѫи време де чи ан, пріи ажуторул думиезеілор; ар требуі сЪ рЪспундем: деФініціа Доміиі тале есте грешітЪ, пентру кЪ фЪрЪ сЪ черчетЪм дака Іліада се-потрівеще ку джиса, Енглезі аў о поемЪ епікЪ, ѫи каре ероу ѫи лок де а ажунџе ла марџіиЪ вречинеі марі ѫитрепріидері пріи а жуторул черулуі ѫитр'чи ан, се ѫншалЪ де Діаволу ші де фемеЪ са ѫитр'о зі, ші се гоинеще дін Раюл пЪмжитеск, кЪчі н'а аскултат пе Думнезеў.

Ла тоате мещешугуріле, требуе сЪ луЪм сЪма ла асфел де деФініції ѫншЪлЪтоаре; кЪчі пріитржиселе ѫидрЪзнеще чіива сЪ фугЪ де фрумусеці каре ну не сжит куноскуте, аў каре дін прічіна обічнуінці ѫи каре не ам деприис ні се-пар стреине. Мещешугуріле імаџінації ну сжит ка фЪптуріле иатурі: металуріле, елементуріле, вітеле, поате чіива сЪ ле дефінезе, пентру кЪ тот д'ауна рЪмжи тот ачелЪ; дар фаптеле омулуі се скімбЪ ка ші імаџінаціа каре ле продуче. ОбічеюЇріле, лімбіле, густул нороаделор се-префак дін вЪк ѫи вЪк: аша се префак ші ме-

ѱешугуріле ка ші ӑмпъръцііле; се-скімбъ ӑнмії де кіпурі, ӑн време че врем съ ръмже тот ачелѣ.

? Каре есте даръ ідеа че требуе съ не фачем пентру поезіа епікъ. Зічеръ епікъ віне де ла грече щіе епос че ва съ зікъ повестіре; дар обічеюл маі ку деосебіре афъкуто' съ ӑнсемнезе повестіре ӑн версурі де ӑнтжмпларі ероіче.

Де ва' фі фапта сімплъ, саў комплікатъ, де се ва съвжрші ӑнтр' о зі, саў ӑнтр' ун ан; дака очнеа се сокотеще ла ун лок, прекум ӑн Іліада; дака ероул кълътореще дін маре ӑн маре прекум ӑн Одісеа де ва фі ел фуріос ка Ахіл, саў кредінчос ка Енеа; ачѣста ну не пасъ, поема тотд'ауна ва фі о поемъ епікъ, ау о поемъ ероікъ, афаръ де ну і се ва афла вре ун алт тітлу маі ноў каре съ се потрівѣскъ маі біне ку вредінчіа са. Съ ну не сфъдім пентру ворбе: друмул мещешугурілор есте маі ӑн тінс' де кжт сокотеще чінева.

Ӑтребаръ есте съ щім ӑн че се потрівеск націіле чеде полеіте асупра ачещії прічіні, ші ӑн че се деосібеск.

О поемъ епікъ тотд'ауна требуе съ фіе ӑнтемеятъ асупра жудекъці, ші ӑмфрмусецатъ прін імаџінаціе. Ачѣ че се-кувіне ла ӑнцелесул чел бун, се-потріве ще де о потрівъ ла тоате націіле. Де ла тоате аузім къ о фаптъ, уна ші сімплъ каре се-дескопере ку ӑнлесніре ші дрептате, ші каре ларгъ де сямъ ну прічінуеще мінъ о остенѣлъ, ле плаче ку мулт

маĭ мулт, де кжт отрЪмадЪ амеcтекатЪ де ѫитжмплЪрĭ спжĭмжитЪтоаре шi плiне де мiнуиĭ.

Тоцĭ де обще пофтеск ка, ачЪстЪ уiмe аша де ѫицелЪптЪ, сЪ фiе ѫмнодобiтЪ де фелурĭ де епiзодурĭ, каре сЪ фiе ка мЪдулЪрiле униĭ труп сЪнЪтос шi бiне пропорцiонат. Ку кжт о фаптЪ ва-фi маĭ стрЪлучiтЪ, ку атжта ва плЪчЪ маĭ мулт оаменiлор, акЪрор непутiнцЪ есте сЪ фiе амЪрiцĭ де тот че е маĭ пресус де вiаца де обще. Дар маĭ мулт де кжт тоате, трeбуе сЪ фiе интересатЪ фапта, кЪчĭ тоате iнiмiле вор ка сЪ фiе мiшкате, шi о поемЪ, кжт де десЪвжршiтЪ ва фi, де ну ва атiнце нiчĭ де кум, есте неплЪкутЪ ѫи тоатЪ времЪ шi ѫи тот локул. Трeбуе сЪ фiе ѫикЪ шi ѫитрЪгЪ; пентру кЪ ну е нiчĭ уи ом ку жудекатЪ каре поате сЪ фiе мулцумiт, кжид прiiмеще нумаĭ о парте дiн плЪчере, шi i се фЪгЪдуеще ѫитрЪгЪ.

АчестЪ сжнт маĭ тоате регулiле ценерале, асупра кЪрора се ѫивоеск тоате нацiiле че култiвеазЪ лiтерiле (ѫнвЪцате). Дар мiнуиiле, мiжлочiрЪ путерi черещĭ, натура епiзоделор, тоате кжте атжрнЪ де тiранiа обiчеюлуĭ, шi де ачел iнстiнкт (порнiре фiрЪскЪ) че се-нумеще густ, ачестЪ сжнт каре адук мiĭ де пЪрерĭ, шi нiчĭ о регулЪ ценералЪ:

Трeбуе сЪ не мiрЪм де тоате але челор векĭ кжте сжнт фрумоасе ѫи тот локул, шi орĭ че ва фi фрумос ѫи лiмба лор шi ѫи обiчеюрiле лор трeбуе

съ ле лȣъм; ꙟисъ фоарте крозавиъм ръ тъчі, кжид ꙟи-трȣ тоате амврѣ съ ї ȣрмъм дȣпъ ȣрмъ робеще. Иоі иȣ ворбім тот ачѣ лімбъ, иȣ мъртȣрісім тот ачѣ реліціе, обічеюріле иоастре иȣ съмѣиъ кȣ але лор иі-чї де кȣм, філософіа иоастръ е маї де тот ꙟмпотрі-въ кȣ чеѣ че врѣ еї съ ꙟисемиезе пріи тржиса; ? пеитрȣ че даръ съ ие пȣием кȣ діпадінсȣл атжт съ ї мігъм ка иіще робі ꙟи мещȣшȣгȣріле імаџінації.

Къ ие дескріе Омер дȣмиезеі съ ї ꙟмбътжидȣсе де иектар ші ржзжид ие ꙟичетат де ȣржта граціе а лȣі Вȣлкаи, кȣ каре тȣриа ла бъȣтȣръ, ачѣста ера бȣиъ пеитрȣ времѣ са, ꙟи каре Дȣмиезеі ера ачеѣ че сжит ȣрсіторіле ші елеле ла иоі; дар ꙟи зіоа де астъзї крез къ иімȣлȣї иȣ 'юр тречеа пріи гжид съ арате ꙟитр' о поемъ, о четъ де ꙟицерї, ші де Сфіицї бжид ші ржзжид ла масъ.

? Че ар зіче чіиева де ȣи поет че ар ꙟитродȣче лȣжидȣсе дȣпъ Вірџіл, харпіїі лжид мжикарѣ діи ꙟиаіитѣ ероȣлȣї съȣ, ші каре ар префаче коръбіїї векї, ꙟи иімфе фрȣмоасе.

ꙟитр' ȣи кȣвжит, съ ие мірѣм, съ чітім пъ чеї векї; ꙟисъ мірарѣ иоастръ съ иȣ фіе оарбъ, чітіріле иоастре съ иȣ фіе ровещї, ші съ иȣ фачем иатȣрї ѡмеиещї ші иоъ ꙟишіие иедрептатѣ де а ꙟикіде окі ла фрȣмȣсеціле, че а ръспжидіт ꙟи прежȣрȣл иострȣ ка съ ие ȣітъм ші съ імітъм иȣмаї продȣкції-ле сале челе векї, пеитрȣ каре иȣ пȣтем съ жȣдекъм кȣ агжта ꙟикредіицаре (сігȣраицъ) : (Вір:)

ПОЕТІЧІ ЕПІЧІ

Омεр а стат апроапε 850 аиі̆ ꙟиаіитѣ лꙋі̆ Хрістос, ші дꙋпъ доъ џεиεрації(иѣмꙋрі̆) дεла бътаѣ Трої, ꙟи кѫт εл ар фі пꙋтꙋт съ вазъ ꙟи копілъріа лꙋі̆ кѫці̆ ва бъгрѫиі̆, карії аꙋ̆ апꙋкат ачѣстъ бътаε.

Скрііид Іліада, а пꙋс ꙟи вεрсꙋрі Історіа иꙋмаі̆ ші фабꙋлілε вѣкꙋлꙋі̆ съꙋ̆, ꙋиі ꙟі̆ ꙟмпꙋтъ страваганца дꙋмиεзεілор съі̆ ші гросімѣ εроілор съі̆; дар ачѣста сѣмиъ ка кѫид ар дъфъі̆ма чіиεва ꙋи зꙋграф пεитрꙋ чε съ дѣ фігꙋрілор салε хаі̆иεлε вѣкꙋлꙋі̆ съꙋ̆. Омεр а зꙋгръвіт дꙋмиεзεі̆ асфεл кꙋм ꙟі̆ крεдѣ лꙋмѣ, ші пε оамεиі̆ асфεл кꙋм εра.

Иꙋ ε марε лꙋкрꙋ съ афлε чіиεва иεрозіа Тεолоџії пъгѫиε; дар трεбꙋε съ фіε фоартε фъръ гꙋ̆ст кѫид иꙋ 'i ар плъчѣ кѫтεва фабꙋлε а лε лꙋі̆ Омεр: дака ідεа чεлор трεі̆ грації̆, карε тот д'аꙋиа трεбꙋю 'съ ꙟисоцѣскъ пε Zεа фрꙋмꙋсεці, дака чіигътоарѣ Віиεрі сѫит ісводірі̆ алε салε, Кѫтε лаꙋдε иꙋ і сε кꙋвіиε пεитрꙋ къ а ꙟиподобіт астфεл ачѣстъ рεліџіε чε иоі̆ 'ю дεфъі̆мъм. Ші дака ачεстε фабꙋлε εра кꙋиоскꙋтε маі̆ иаіитε дε джисꙋл? поатε чіиεва съ иεсокотѣскъ ꙋи вѣк, чε афласε алεгорії̆ аша дε дрεптε ші плъкꙋтε. Чѣ маі̆ марε врεдиічіε а лꙋі̆ Омεр εстε къчі̆ а фост ꙋи зꙋграв фоартε ꙟиалт, ші кꙋ тоатε къ εра маі̆ прεжос кꙋ мꙋлт ꙟитрꙋ чεлε лалтε дε кѫт Вірџіл, ꙟл ꙟитрεчѣ ꙟисъ ꙟитрꙋ ачѣстъ партε. Ел дака дεскріε о арміε мεргѫид, парε [illegible]

везї, ши фок арзѣтор че ꙟмпіис де вжитурї, містуеще пѣмжитул діи иаінтѣ луї; де е вреии Думиезеў каре мерџе, фаче треї пасурі шї ла ал патрулѣ ажуиџе ла марџіиѣ пѣмжигулуї.

Кжид дескріе чіигѣтоарѣ Віиерї, иічї о їкоаиѣ д'але луї Албаи иу се-апропіе де ачѣстѣ фрумоасѣ зугрѣвіре, де воеще сѣ ꙟидуплече мжиіа луї Ахілл, фаче ꙟи персоаиѣ ругѣчюиіле: еле сжит фіїчеле черулуї, пѣшѣск ку ꙟитрістаре шї ку капул акоперіт де ꙟмвѣлмѣчіре шіл....

— Вірџіл се иѣску ла аиул 684 дела зідірѣ Ромеї шї атрѣіт иумаї 52 аиї. Ел иеиеру Еиеіда са се арагѣ кѣ иу ера мулцуміт; пеитру кѣ ꙟи тестаментул сѣў а хотѣржт ка сѣ о аруиче ꙟи фок; дар ачѣстѣ вое а са дупѣ урмѣ иу фу аскултатѣ. Поема ачѣста ку тоате грешалеле сале, тот есте ꙟикѣ уиа діи челе маї фрумоасе моиумеитурї, че иеа рѣмас діи векіме. Уиї зік кѣ ерох сѣў есте прѣ десѣвжршіт, каре есте о грешалѣ ꙟи поезіа епікѣ, прекум шї ꙟи трагедіе; маї зік ꙟикѣ кѣ аре маї пуціи фок де кжт Омер, шї кѣ челе діи урмѣ шапте кѣрцї сжит маї фѣрѣ іитерес, шї ку мулт маї жос де кжт челе шасе діи тжїў; дар ку тоате грешѣліле ачестѣ, ачѣ че рѣмжие пеитру вредиічіа луї Вірџіл, дестул сѣї факѣ дрепт Ті-

ꙟфлуа де Прінц ал поецілор Латіні; че пріімі ꙟи-кѣ діи вѣкул сѣу, ші лауда че а луат дела чеі-лалці. Чѣ де а доілѣ, чѣ де а патрулѣ ші чѣ де а шаселѣ карте, сꙟит треі марі букѣці сокотіте де тоці качеле маі сѣвꙟршіте ші челе маі десѣвꙟршіт фрумоасе, ꙟи кꙟт ꙟи ачест кіп епопеа и'а продус ла нічі уи нѣму. Ші чеѣ че фаче чѣ маі маре вредничіе луі Вірціл, есте десѣвꙟршірѣ стілулуі че ціне тот уна, ші каре ла джісул асфел есте, ꙟи кꙟт сѣмѣнѣ кѣ омулуі ну е дат сѣ мѣргѣ маі департе. Ел есте тот де одатѣ ші дулчѣцѣ ші десфѣтаре ла тоці карі юбеск ші култівѣзѣ Поезіа. Аша дар, ші де ну а сѣмѣнат ку Омер ла ізводіре, воінціе, ші ла тот; 'ла ꙟитрекут ꙟисѣ ꙟитру деосебіта фрумусеце а уиор пѣрці, ші ꙟитру густул чел маре ꙟи тоате амѣрунтуріле.

— Тас нѣскут ла Сорренто ла анул 1544. ꙟи вꙟрстѣ де 22 де ані а ꙟичепут ал сѣу Іерусалім слобозіт, ші ла 30 'ла фѣкутѣу куноскут; віаца луі чеі-лалтѣ с'а ціиут лаиц де неиорочірі ші де уміліинці.

Времѣ каре роаде лауда фаптелор че ну сꙟит токмаі де фрунте, пеитру джісул а фост ка сѣі статорнічѣскѣ лауда. Іерусалімул слобозіт, есте ꙟи зіоа де астѣзі кꙟитат ꙟи челе маі мулте пѣрці але Італіеі, прекум поеміле луі Омер оарекꙟид ꙟи Гречіа, ші Італіеиі н'аѣ нічі о греотате сѣ пуе пе ꙟи-

IV.

рул лор алѣтѣтурѣ ку Вірџіл ші ку Омер; ку тоа-те грешалеле сале, ші крітіка луї Деспрео. Ел аре атжт фок, кжт ші Омер ѫи бѣтѣіле сале, ші ѫи-кѣ варієтѣці (фелурімі) ші маї мулте. Ероі сѣї аў тоці деосебіте характерурї, ка ші ерої Іліадеї, дар характерурілє сале сжит маї біие арѣгате, маї біие дескрісе ші мулт маї статориічє; пеитру кѣ ѫи Іліада иу есте иічї уиул каре сѣ иу се мікшорезе пжиѣ ѫи сфжршіт, ші ѫи Іерусалімул слобозіт иічї у-иул каре сѣ иу фіе статориік.

Ел а зугрѣвіт ачеѣ че Омер а ѫисемиат; Ел а десѣвжршіт мешешугул аместекѣрі феціелор ші ал осебірі деосебітелор фелурї де віртуці, де віцурї (гре-шале) ші де патімї, каре ѫитр' алтѣ парте сѣмѣиѣ а фі тот ачелѣ. Аша Годофред есте ѫиџелепт ші стжмпѣрат; Саладіи аре о політікѣ крудѣ; џеие-роаса кѣлдурѣ ал луї Таикред мерџе ѫи протіва фу-ріі луї Аргаид. Аморул ѫи Арміда есте о местекѣ-турѣ де мжиіе ші де кокетѣріе, ѫи Херміиа есте о тіиереце плѣкутѣ ші дулче; пжиѣ ѫикжт ші еремітул Петру ші ел аре о персоаиѣ ші се-афлѣ ку трѣбѣ ѫи ачест Табло, ші ѫитр'уи фрумос коитраст ку ѫи-кжитѣторул Ісмеио; ші ачесте доѣ фігурі сжит ку адевѣрат маї пресус де кжт Калхас ші Тірезіас. Ріиалд есте о імітаціе дупѣ Ахіл: дар грешалеле са-ле маї вредиічє де ертат, характерул сѣў маї плѣ-

кꙋт, времѣ лꙋĭ де одіхнъ маĭ віне ꙟтребꙋінцатъ: Ахіл ꙗ ведеріле ші Рінаалд інтересѣзъ.

—Мілтон а ꙟчепꙋт ал сѣꙋ Раĭꙋ пердꙋт ла 52 де анї ꙟтр' о вжрстъ ꙟн каре Віргіл а сфжршіт Енеіда са, ші а сімціт фоарте маре греꙋтате пжнъ съ афле ꙋн лібрер каре съ іл дѣ ꙟн обще; пентрꙋ каре нꙋ требꙋе съ не мірѣм, кѣчĭ ел ера Секретер ал лꙋĭ Кромвел, ші прін ꙋрмаре ші персоана са прекꙋм ші остеніліле сале требꙋіа де о протівъ съ нꙋ фіе плъкꙋте дꙋхꙋрілор челор фрꙋмоасе але кꙋрцї лꙋĭ Карол ал II. Віиторꙋл ꙟнсъ 'ла ръсплътіт, пꙋінд нꙋмаĭ ꙟн датъ поема са апроапе де ачелѣ а лꙋĭ Віргіл ші а лꙋĭ Тассꙋ. Ꙋнї кꙋ дрептꙋл аꙋ рѣмас ꙟн мірарε афлжнд ꙟнтр' ꙋн сꙋжет, каре се аръта аша де сѣрп, о асфел де маре родичіе де імаџінаціе; се міра де трꙋсꙋріле челе мърецє кꙋ каре ел ꙟндръснї съ деекріе пе Дꙋмнезеꙋ, ші де характерꙋріле челе стрълꙋчітоаре че дъ лꙋĭ Сатан. Чітеск кꙋ маре плъчере дескріпціїле грѣдінї лꙋĭ Адам ші Ева. Ꙟн адевър, есте вреднік де ꙟнсемнат къ ꙟн тоате челе лалте поемї аморꙋл есте сокотіт ка 'о непꙋтінцъ; ꙟн Мілтон нꙋмаĭ есте о віртꙋте. Поетꙋл аціꙋт съ ардіче кꙋ о мжнъ невіноватъ вълꙋл каре аръ акопере плъчеріле ачещіĭ патімї. Ел стрѣмꙋтъ пе чітітор ꙟнтр' о грѣдінъ де плъчерї, ші паре къ ꙟл фаче съ гꙋсте дꙋлчеціле челе кꙋрате, кꙋ каре Адам ші Ева

се ꙟмбьта.:. Дар тоцї крітічї жудекьторї саў скꙋлат ꙟн протіва лꙋнцї ворбірї а лꙋї Сатан, ꙟн протіва діаволілор челор марї скімбацї ꙟн пігмеї, ꙟн протіва абꙋзꙋрілор мінꙋнелор шчл: шчл: требꙋе ка поема сь айбь прѣ марї фрꙋмꙋсецї ка сь фіе спріжініть, кꙋ тоать грьмада де небꙋнії ші де абсꙋрдітьцї. (В р)

Пентрꙋ Хенріада вом зіче нꙋмаї доъ ворбе. Ачѣсть поемь с'а традꙋс ꙟн тоате лімбіле, с'а тіпьріт де 50 орї пжнь акꙋм ꙟн Франца; поезіа еї есте богать ші армоніоась, сꙋжетꙋл нобіл ші біне алес, сімтіментꙋріле вреднiче де мірарe, дескріеріле помпоасе ші стілꙋл модел де перфекціе; дар кꙋ тоате ачестѣ, нꙋ поате чінева сь о чітѣскь д'а рꙋндꙋл, ші дела ꙋн кьпьтжю пжнь ла алтꙋл; Фапта е рече ші фьрь інтерес, ші аꙋторꙋл 'ша фькꙋт сінгꙋр жꙋдеката, зікжнд, о Поемь, орї кжт де десьвжршіть ва фі, дака нꙋ атінце, есте неплькꙋть ꙟн тоать времѣ ші ꙟн тот локꙋл.

ПОЕZIА ДРАМАТІКѢ

Омѹл е нъскѹт кѹріос ші прівітор, аша дін тоате сімціріле сімцірѣ ведері есте чѣ маĭ віе ші каре непрічінѹеще маĭ мѹлте ідеĭ ші плѣчері; дар кѹ кѫт ачѣстъ сімціре есте маĭ віе кѹ атѫта аре требѹінцъ а скімба маĭ мѹлте лѹкрѹрĭ. Омѹл ꙟидатъ че 'ша ꙟнкіпѹіт ачелѣ че 'ла пѹс одатъ ꙟн мірарe, пофта лѹĭ ꙟл сілеще съ ле каѹте дін ноѹ, ші де ле афлъ, ꙟидатъ ле копрінде кѹ маре несаціѹ. Ачеаста есте ꙟнчепѹтѹ прівелішілор маĭ ла тоате націіле: оаменіĭ кѹ требѹінцъ де прівеліщі, ші де есте адевърат къ натѹра ꙟн лѹкрѹріле сале, соціетатѣ ꙟн ꙟнтѫмплъріле сале нѹ ле адѹче лѹкрѹрĭ каре съĭ атінгъ ші съĭ інтересезе, де кѫт ꙟ кѫнд ші кѫнд, еĭ негрешіт требѹе съ фіе фоарте ꙟидатораці ла чіне ва авѣ талентѹл съ кроіаскъ асфел де лѹкрѹрĭ пентрѹ еĭ, ші фантоме саѹ асемънърĭ неꙟнфіінцате.

Націіле каре 'шаѹ кътат трѹпѹл маĭ мѹлт де кѫт дѹхѹл, аѹ алес маĭ мѹлт прівеліщіле ѹнде пѹтерѣ ші ꙟндемѫнарѣ трѹпѹлѹĭ се-арътa маĭ мѹлт. Ачеле каре аѹ кѹлтіват дѹхѹл маĭ мѹлт де кѫт трѹпѹл аѹ аллес прівеліщіле каре репрезента (ꙟнфъціша) кіпѹл обічеюрілор, ші жокѹл патімілор. Гречі ка-

ріĭ де о потрівъ аў ѫигріжіт ші де едукація трупулуї ші а духулуї, аў авут ші гімнасме, ші театрурі, ші атлеції, ші поеції драматічі.

Поезіа драматікъ есте нумітъ аша дела о зічере гречѣскъ че ѫсемнѣзъ а фаче, къчї ѫтр' ачест фел де поезіе, ну ѫнтѫлнеще чінева повестірѣ ка ѫн епопее дар о аратъ ѫтр' ачеа карі о репрезентѣзъ. Аша драма есте репрезентація поетічѣскъ а унеї фапте інтересанте.

Ѫтр'ун лок ш'о зі, о фаптъ сінгуръ плинъ 'нсфѫршіт.
Ѫн Театру съсе жоаче, ші сѣл ціе ѫмплініт.

(Боало)

Асфел есте чѣ дін тѫіў регулъ а букъцілор театрулуї. Сурда уні дін поеції с'аў ѫнчеркат съсе скапе де джиса, прекум ші Ла Моте ка съ ѫндрептезе ѫнчеркъріле лор. Тоате духуріле челе буне аў сімціт ші аў мъртурісіт тревуінца регулі. Съ аскултъм пъ Домнул Вр. унул дін чеї карі аў скріе маї мулт ѫнпротіва деспотісмулуї регулілор.

„ Че есте о букатъ де театру? Репрезентація унеї фапте. — Пентру че нумаї а унеї сінгуре ші ну а маї мултора? — Пентру къ духул оменеск ну поате съ ѫнбръцошезе маї мулте де одатъ; пентру къ інтересул каре се ѫмпарте, піере нумаї ѫндатъ; пентру къ не пірдем кумпътул съ ведем ѫтр' ун Табло (ікоанъ) доъ ѫнтѫмплъриї, ші ѫн сфѫршіт

пеитру кЪ натура ну а арЪтат ачЂстЪ ѫмвЪцЪтурЪ, шї требуе сЪ фіе нескімбатЪ ка джиса.

Тот пеитру ачест кувжит шї уимЂ локулуї есте де требуінцЪ, кЪчї о фаптЪ сіигурЪ ну поате сЪсе ѫмтжмпле ѫн маї мулте локурї тот де одатЪ. Еу н'ашї пофті сЪ афлу ѫн Персіа, ѫн ал доілЂ акт тот ачелЂшї персоане че ѫн чел діитжю ле ам вЪзут ѫн Гречіа. Бруи н'а зутрЪвіт пе Алексаидру тот не ачеЂшї пжизЪ шї ѫн Арбелле шї ѫн Індії.

Ку ачесте доЪ че зісерЪм, фіреще се ѫмпреуиЪ шї уимЂ времї. ІатЪ прічіна. МЪ ѫнтжмплу де фацЪ ла о трацедіе, ал кЪрії сужет есте о конспіраціе ѫнпротіва луї Аугуст. Ѫн чел діитжю акт се фаче конжураціа (комплотул) ѫнпротіва луї Аугуст; Воію акум сЪ вЪз кум рЪмжне трЂба ку Аугуст шї ку чеї конжураці. Акум дака поетул фаче сЪ ѫнтжрзіезе фапта 15 зіле, требуе сЪмї дЂ сокотЂлЪ де ачеЂ че сЪ ва ѫнтжмпла ѫнтр' ачесте 15 зіле; пеитру кЪ еу м'ам дус аколо, ка сЪ вЪз тоате кжте се вор ѫнтжмпла, уиде німік ну требуе сЪ фіе нефолосітор. Дечї, дака ел пуне ѫнаінтЂ окілор мієї о ѫнтжмпларе де 15 зіле, іатЪ чел пуціи 15 фапте деосебіте, орї кжт де мічї вор фі. Шї ачЂста че се-репрезеитЂзЪ ну есте маї мулт ѫмжлінірЪ конжураціеї кЪтре каре требуЂ сЪ пжшаскЪ фоарте репеде; есте о луиЪ історіе каре ну е маї мулт інтересаитЪ, пеитру кЪ е прЂ луигЪ, шї пеи-

зру кѣ се-деп ѣртѣзѣ де міиутул деелегѣрі, каре е сіигур чеашепт ші че воиѕ сѣ вѣз. Еѕ и'амвеиіт ла театру ка сѣ аскулт історіа уиуї ероѕ, чі ка сѣ вѣз иумаї о ѫитѫмпларе діи віаца са. Ѫикѣ, прівіторул иу е датор сѣ шазѣ де кѫт иумаї треї чѣсурі ла театру, пеитру каре фапта иу требуе сѣ ѫитѫрзіезе маї мулт де треї чѣсурі. Чіииа, Аидромака, Бажазет, Федра, Махомет, Маиліѕ иу ѫитѫрзіиазѣ маї мулт д' атѫт. Дака уиеле букѣції чер маї мултѣ време, ачѣста есте о лічеицѣ (слобозеиіе) каре есте ертатѣ иумаї пеитру оарешкаре фрумусеції каре о рескумпѣрѣ; ші ачѣстѣ слобозеиіе ку кѫт ва фі маї маре, ку атѫт есте маї грешітѣ.

Прѣ дес уиімѣ времі о прелуиџеск пѫиѣ ла 24 чѣсурі, ші а локулуї, пѫиѣ ѫи купріисул уиеї цѣрѣції. Асирімѣ чѣ мултѣ фаче де мулте орі челе маї фрумоасе лукрурі фѣрѣ иічї о путере ші речі прекум ші воѣ іар чѣ маре дескіде друмул ла челе маї марі абузурі.

Ачесте черчетате леџї иу иумаї кѣ ие депѣртѣзѣ де абузурі, чі ѫикѣ ие повѣцуеск ші ла марі фрумусеції, прекум ші регуліле уиії фрумоасе архітектурі, урмѫидусе де пліи, иегрешіт кѣ вор фаче о зідіре фрумоасѣ ла ведере. Се-веде дарѣ кѣ ку уиімѣ времі, ші а локулуї прѣ аиевое сѣ иу фіе о букатѣ прѣ сімплѣ. Аша іатѣ вредиічіа тутулор букѣцілор луї Расіи, ші ачеіа че черѣ Арістот, ші дупѣ джисул Боало. „ (Вр префацѣ ла Едіп).

Рєгꙋліле стілꙋлꙋї драматік сє копрінд ꙟтр' ачесте доѣ версꙋрї:

Si dicentis erunt fortunis absona dicta,

Romani tollent equites peditesque cachinnum.

Аша дар, старѣ ꙟи каре сє афлѣ ачела че ворбеще, есте регꙋла стілꙋлꙋї сѣꙋ. Ꙋи рігѣ, ꙋи кѫмпѣи, о фємєє, ꙋи солдат, нꙋ требꙋє сѣ ворбѣскѣ тот д'ꙋна тот кꙋ ачел тон, кѣчї ачесте персоане пот сѣ фіє ꙟи ꙟтрістаре, саꙋ ꙟи бꙋкꙋріє, ꙟи мішкаре де фрікѣ саꙋ де нѣдєжде, ші фієще каре дінтр' ачесте старї аре стілꙋл сѣꙋ, тонꙋл сѣꙋ, колорꙋл сѣꙋ (фаца са); ꙟи кѫт пентрꙋ челє лалте регꙋлї а ле сченї, Воало не ꙟвацѣ ꙟи челє ꙋрмѣтоаре:

Лꙋкрꙋрї че нꙋ сє пот креде, н'арѣтацї ла прівіторї;
Кѣчї ші челє адевѣрате нꙋ сє кред де мꙋлте орї.
О мінꙋне че є абсꙋрдѣ нꙋ мѣ поате мꙋлцꙋмі.
Дꙋхꙋл дін кѫте нꙋ креде німік нꙋ поате сімці.
Повестірѣ сѣ нє арате че нꙋї вредник де вѣзꙋт:
Окі вѣзѫндꙋ'л ꙟи фаптѣ, маї мꙋлт 'лар фі прічепꙋт;
Дар сѫнт лꙋкрꙋрї че' сє-каде де ведер' а дѣпѣрта.
Аꙋзꙋлꙋї мещешꙋгꙋл сє-кꙋвін' але пѣстра.
Ꙟнкꙋркарѣ тот д'ꙋна дін сченѣ 'н сченѣ крескѫнд,
Десфакѣсє кꙋ 'нлєсніре ла сфѫршꙋтꙋї ажꙋнгѫнд,

V.

Иічї о датЂ иу се сімте духул аша віў ұмпуис,
Де кжт иумаї ла вр' уи лукру ұи їитрігЂ 'и
таіи' аскуис,
Кжид д' о датЂ скімбЂ тоате адевЂрул куиоскут
DЂ ла тоате алтЂ фацЂ, кіп алту иепрєвЂзут.

(Поєтіка луї Боало).

ПОЕZІА DІDАКТІКЪ

Скопусꙋл поємі дідактічє єстє ка сꙋ ꙟивєцє, мі҆жлокꙋл сꙋ̆ сꙋ плакꙋ, ші, дє сє поатє, сꙋ інтєрєсєꙁє.

Чꙋ̂ дін тꙟꙋ̆ рєгꙋлꙋ̂ а поємі дідактічє єстє дар а алєџє ꙋн сꙋжєт сєріос, ші а ꙟ̆ да ꙋн тємєꙋ̆ статорнік; чꙋ̂ дє адоілꙋ̂ рєгꙋлꙋ̂ а ꙟл ꙟмподобі кꙋ чєлє маі̆ богатє колорє алє поєзієі̆. Тоатє ꙟивꙋцꙋтꙋріле алє лꙋ̆ Абба Баттєо ші алє алтора сє аддꙋк ꙟн ачєстє доꙋ̂ рєгꙋлє.

Єстє ꙋн лꙋкрꙋ врєднік дє жалє а вєдꙋ̂ чінєва ꙟн поєма алꙋ̆ Лꙋкрєц, асꙋпра натꙋрі, ші ꙟн Чєрчєтарꙋ̂ асꙋпра омꙋлꙋ̆ алꙋ̆ *Поп*, о асфєл дє марє ші фрꙋмоасꙋ̂ поєзіє ꙟнтрєбꙋінцатꙋ сꙋ дєскопєрє ꙋржта сістємꙋ а лꙋ̆ Епікꙋр, ші оптімісмꙋл лꙋ̆ Лєібніц; дар дін норочірє ші ꙋна ші алта аꙋ̆ ꙋн мєріт чє єстє кꙋ тотꙋл слобод дє хімєра філософꙋлꙋ̆: ꙋна кꙋчі̆ а ꙋꙋсбоіт сꙋпєрстіціа, ші кꙋалта кꙋчі̆ а мꙋсꙋрат німа омєнєскꙋ, ші кꙋчі̆, амꙟидоꙋ аꙋ̆ конєфінціт ꙟн фрꙋмоасє вєрсꙋрі̆, адєвꙋрꙋрі̆, дє чєл дінтꙟꙋ̆ рꙟид.

Вірџіл маі̆ смєріт ꙟн алєџєрꙋ̂ сꙋжєтꙋлꙋ̆ сꙋ̆ пларє

кѣ н'а врꙋт маї мꙋлт, де кѫт сѣ ꙟвеце пе мꙋнчіторꙋл кѫмпѣи; ꙟсѣ ачѣстѣ алцере ел а чіистіт'о ші а ардікат агрікꙋлтꙋрі чел маї фрꙋмос монꙋмент, каре, чел маї дін тѫїꙋ дін мещешꙋгꙋріле челе плѣкꙋте, адікѣ поезіа, ар фі пꙋтꙋт сѣ ардіче челꙋї дін тѫїꙋ дін мещешꙋгꙋріле требꙋінчоасе. Ноï ачі авем сѣ ворбім пе скꙋрт пентрꙋ поезіа дідактікѣ, пентрꙋ фелꙋріле еї, ші пентрꙋ міжлоачеле еї.

Поезіа дідактікѣ атѫтѣ спіче аре, кѫте сѫнт ші фелꙋріле адевѣрꙋлꙋї. Ꙋнеле поемї сѫнт каре аратѣ ꙟнтѫмплѣрї ꙟфіінцате, фѣрѣ ізводірї, ші фѣрѣ сѣ се ꙟналце маї пресꙋс де пріічініле фірещї. Асфел сѫнт кѣрціле лꙋї Нонніꙋ асꙋпра експедіції лꙋї Бакꙋ; прекꙋм ші Фарсала лꙋї Лꙋкан, ші вѣтаеа пꙋнікѣ алꙋї Сіліꙋ Італікꙋ.

Алтеле сѫнт каре ꙟнтемеазѣ прінчіпꙋрї де фізікѣ, де метафізікѣ саꙋ де морал; ꙟн фелꙋл ачеста нтрѣ жꙋдеката, ші черчетѣзѣ кꙋ д'амѣрꙋнтꙋл; ачі се аддꙋк мѣртꙋрії ꙟнтѣрітоаре ші ексемпларї: Асфел есте поема натꙋрі лꙋкрѣрілор де Лꙋкреці; *Поема Реліції* де Расін фіꙋл; Черчетарѣ асꙋпра омꙋлꙋї, де Поп, шчл. . . .

ꙟн сфѫршіт, маї сѫнт ꙋнеле каре копрінд нꙋмаї черчетѣрї ші ꙟвѣцѣтꙋрї че се-аддꙋк асꙋпра щіінце-

лор, мещешꙋгꙋрілор, скріерілор, шчл. . . Пре-кꙋм сѫнт Џеорџічіле лꙋї *Вірџіл*, Мещешꙋгꙋл поетік ал лꙋї Хораціꙋ ші ал лꙋї Боало. *Гръдініле* лꙋї Авва Деліл, Мещешꙋгꙋл д'а юбі ал лꙋї Овід, прекꙋм ші ал лꙋї Џентіл Вернард, вѫрстеле анꙋлꙋї але лꙋї Сѫн-Ламберт шчл. шчл.

Ачесте треї фелꙋрі де поеме нꙋ сѫнт аша деспърціте ꙋна де алта, ꙟн кѫт съ нꙋ се ꙟмпрꙋмꙋте ажꙋтоаре ꙋна дела алта. Штііnцеле ші мещешꙋгꙋріле сѫнт тот дінтр' о фаміліе, ші ачеаста есте ꙋн адевър че требꙋе а ꙟл зіче пре дес. Бꙋнꙋріле лор сѫнт де обще, ші требꙋе съсе-ꙟмпрꙋмꙋте ꙟнтре сіне тот че поате съ конгрібꙋеаскъ спре але фаче а преꙟꙋї. Аша ꙟнтр' о поемъ філософікъ де мꙋлте орї ꙟнтре оарекаре фапте історіче ші обсервації технічe. ꙟн поемеле історіче ꙟнтръ асемене прінціпꙋрі філософіче ші раціонаментꙋрі методіче. Дар ачесте ꙟмпрꙋмꙋтърі нічї де кꙋм нꙋ требꙋе съ фіе темеюл поемі, чі нꙋмаї ка нище ажꙋтоаре ші епізодꙋрі, саꙋ ка нище варіетъці каре слꙋжеск ка съ десостенѣскъ дꙋхꙋл чітіторꙋлꙋї. Кѫнд дꙋхꙋл е остеніт де о колоръ, требꙋе а і се-ꙟнфъціша алта каре ꙟл ꙋшꙋрѣзъ ші ꙟл десфътѣзъ, фъръ съ ꙟнчетезе де а'л фолосі скімбарѣ лꙋкрꙋрілор.

ꙟнкъ кѫтева ворбе: Поеції дідактічї пре дес іаꙋ слобозеніе асꙋпра імаџінації; атꙋнчі ꙟнчетѣзъ де а

маї фі філософї, історічї саў мещері, ші нусжит маї мулт де кжт нумаї поєцї: аша Віргіл ничетѣзъ де а фі агрікултор кжнд повестеще фабуліле луї Арістеў, ші але луї Орфеў; пъръсеще адевърул пентру мінуні; лась лумѣ чѣ нифіінцатъ пентру ка съсе-рътъчѣскъ де бунъ вое ни лумѣ чѣ нікіпуітъ. Дупъ джнсул урмжнд тоцї поєції чеї вестіцї дідактічї, ш'аў урмат планул лор ка ннще слобозї скріїторї ші налцї: еї аў аместекат нивъцътуріле ку екземплурї, ші екземплуріле ку епізодурї маї мулт саў маї пуцін фабулоасе. Аў никъркат, саў маї біне аў колорат стілул лор ку згръвірї, ші ку метаморфозурї, каре нипутерничѣзъ, мъреще, никълзеще, ші нисуфлецѣзъ нивъцътуріле челе речї але рацїї. Нитр' ун кувжнт еї сжнт поецї, къчї алтфел н'ар фі фост требуінцъ а скрі ни лімба думнезеілор. . . .

ПОЕZІА DЕСКРІПТІВЪ

Чеѣ че ѫи зіса де астъзі нумім поезіе дескріптівъ, ну ера нічі де кум куноскутъ ѫнтре чеі векі. Ачѣста есте о афларе нуоъ, каре, дупъ кум мі се наре, ну е пріімітъ нічі густулуі нічі рацііі (жудекъцііі).

Ѫн епопее, поетул адесѣ орі дескріе повестінд. Локул времѣ, стъріле ѫнпрежур каре ѫнсоцеск фапта, ші ѫнтѫмплъріле каре ѫнтръ ѫнтрѫнса, сѫнт атѫтѣ лукрурі че ѫі дау прічінъ де дескрієрі; ші фіінд къ поетул есте ун зуграв, ел дін поема луі фаче ун фоарте ѫнтінс Табло (ікоанъ).

Ѫн поема дідактікъ, ѫнвъцътуріле сау повеціле кург асупра лукрурілор че требуе съ спуием, съ дефінім, ші съ аналісім. Dечі, ѫн поезіе, а аналісі, а дефіні, а спуне, ва съ зікъ а дескріе сау а зугръві. Жудеката ѫнсуші а унуі поет есте маі тот д'ауна колоратъ де імаџінаціа са; кондеюл съу есте ун пенел.

Ші поезіа драматікъ ѫнсуші дъ лок дескріпцііілор, де кѫте орі акторул каре ворбеще есте ку віоічуне мішкат де ідееа каре ѫл стъпѫнеще, ші пе

каре ел ва сѣ о факѣ маĭ сімціtѣ шĭ ка де фацѣ ѫнтрелокуторулуĭ ачелуіа ку каре ворбеще).

Ѫн сфжршіт, ѫн тоате феллуріле че се-потрівеск куĭ ачесте треĭ фелурĭ ѫнтжітоаре, прекум ѫн *Елеціе*, ѫн Одѣ, ѫн Іділлѫ, шĭ ѫн ѫнсушĭ Епістолѣ, дескріпціа поате афла лок; кжнд ѫнсѣ о поемѣ фѫрѣ скопос, ва фі ун шжр де дескріпції каре ну аŭ нічĭ ун лок, шĭ кжнд поетул дескріе тоате че і се вор ѫмфѫцішa ѫнаинте, шĭ дескріе нумаĭ пентру сінгура плѫчере де а дескрі, атунчĭ де ну се-остенеще ел сінгур, поате сѣ фіе біне ѫнкредінцат кѣ ва остені пре кужнд пѣ чітіторі сѣĭ.

Імітаціа поетікѣ есте мещешугул де афаче маĭ плѫкуте ачелѣ че се-фак ѫн натурѣ. Де унде, ла тоці оамені сѣ ѫнтжмплѣ ка ворбінд сѣ дескріе ка сѣ факѣ шĭ маĭ сімціте лукруріле че ѫĭ інтересѣзѣ. Шĭ маĭ тот д'ауна дескріерѣ есте легатѣ ку о повестіре, ѫн каре е де требуінцѣ ку ун гжнд а а ѫмбѫца саŭ а ѫндуплека, шĭ ку ун інтерес каре о прічінуеще.

Дар ачѣ че нимулуĭ ну і се-ѫнтжмплѣ нічĭ ѫнтр'о старе, есте а дескріе ка сѣ дескріе, шĭ ѫнкѣ а дескріе дупѣ че атжта време а дескріс, трекжнд дела ун лукру ла алтул фѫрѣ нічĭ ун кугжнт, де кжт нумаĭ пентру скімбарѣ прівіреĭ шĭ а куцетѫрі, шĭ ка кжнд не ар зіче, вѫзушĭ ун віфор? акум о сѣ везĭ о време фрумоасѣ; о сѣ везĭ о кжмпіе; о сѣ

везї ѹн кімітіріѹ; о сѣ везї о четатє. ꙟ. шчл. шчл.

Сѣ ꙟтребѣ чінева пє поецї дідактічї, Каре ле есте скопꙋ? Ꙋнꙋл ва рѣспꙋнде ка сѣ дєрапѣне сꙋперстіціа, ші ка сѣ дескопере тоатє ꙟн натꙋрѣ пріи мішкарѣ атомелор; алтꙋл, ка сѣ ꙟмсꙋфле чінстѣ ші гꙋстꙋ пентрꙋ лꙋкрꙋріле кѫмпенещї, пе каре ва сѣ ле ꙟнобілезє арѣтѫндꙋле сꙋпт чел адевѣрат пꙋнт ал лор де ведере; адекѣ де ѹнде требꙋе сѣ ле прівѣскѣ чінева ка сѣ ле вазѣ кꙋм сѫнт; алтꙋл, ка сѣ факѣ ꙗꙋбіт кѫмпꙋл ла ачѣстѣ мꙋлціме ленешѣ ші трѫндавѣ де богаці лѣкꙋіторї де четѣцї; алтꙋл, ка сѣ вѣ арѣт греꙋтѣціле ші ꙟнаінтѣріле навігацїї, шчл; Дар де ва ꙟнтреба чінева пе ѹн поет дескріптів, адікѣ пе авторꙋл плѣчерілор імаціиації каре е скопꙋл че'ші ла пропꙋс? ел ва рѣспꙋнде: ка сѣ дескріѹ вісꙋріле меле. Дар о карте ꙟнтрѣгѣ де вісꙋрї есте прѣ лꙋнгѣ, ші нꙋ поатє сѣ фіе інтересантѣ!

Еѹ ꙗр дін партѣ мѣ ꙟї воїѹ рѣспꙋнде, ꙟмпротівѣ: дака врєї сѣ алерџї кѫмпꙋл чел ꙟнтінс ал імаџінаціі, ворбеще де інфлꙋенца са, де ефетꙋріле сале, де рѣтѣчіріле сале, де дескоперіріле сале; ші апоі веї авѣ адевѣрꙋрї літерале, морале ші політіче, сѣ спꙋї ші оамені сѣ те аскꙋлте; дескріеріле тале атꙋнчї вор фаче десволтарѣ імаџінаціі, ші тоатѣ дескріерѣ ꙟцї ва фі ка сѣ ꙟмвецї, фѣкѫнд ꙟнтокмаї ка Вірџіл францезꙋл ка сѣ ꙟнсꙋфлецезї раціа ші сѣ колорезї кꙋџетарѣ.

VI.

Орі̆ че композіціє поетікѣ требуе сѣ формезе о адунаре ші ун тот а кѣруіа пѣрці̆ сѣ фіе легате ші ал кѣруіа міжлок сѣ рѣспунзѣ ку ꙟчепутул, ші сфжршітул ку міжлокул, дупѣ кум не ꙟвацѣ Арістот, ші *Хорацій*. ꙟисѣ ꙟи поема дескріптівѣ ну е нічі̆ ун тот, нічі̆ ун ржид, нічі̆ о кореспонденцѣ. Поате фѣрѣ ꙟидоіалѣ ші ꙟитржиса сѣ се-афле фрумусеці̆, дар фрумусеці̆ каре сѣ дерапѣиѣ пріи урмарѣ лор монотонѣ, ші пріи иеꙟивоіта лор ꙟисоцірѣ. Фіеше каре дінтр'ачесте дескріері̆ поате кѣ ар плѣчѣ де ар фі сінгурѣ, ар семѣна чел пуціи ку о зугрѣвіре а унеі̆ кжмпії̆.

Дар о сутѣ де скріері̆ уна дупѣ алта сѣмѣиѣ ку о аместекѣтурѣ, ші ꙟиадевѣр о поемѣ дескріптівѣ ну поате фі сокотітѣ де кжт ка о адунаре де черчетѣрі̆ кундетате а унуі̆ поет, каре ꙟші̆ депрінде конделул сѣў, ші каре се-ꙟвѣцѣ сѣ арунче ꙟитр'о скріере регулатѣ богѣціїле ші фрумусеціле унуі̆ стіл пітторѣск ші армоніос. (Мармонтел).

Ку кжт о поемѣ ꙟитру тот дескріптівѣ ар путѣ сѣ фіе монотонѣ ші остеиітоаре, ку атжтѣ дескріері̆ біие фѣкуте, іконне ꙟисуфлецітѣ, портретурі̆ асемѣиѣтоаре плак ꙟитр'о скріере ꙟиделунгатѣ. ꙟи поезіе прекум ші ꙟи елоквенцѣ дескріерѣ иу се мѣрцініеще ка сѣ лѣ характерул лукрулуі̆ пентру каре ворбеще, чі десѣвжршаще зугрѣвірѣ ꙟи амѣрунтуріле сале челе маі̆ інтересанте, ку колореле челе маі̆ віі̆. Дака дескріерѣ иу не ꙟифѣцішазѣ ꙟиаінтѣ

окілор ачел лукру де каре ворбеще, атунчї еа ну е нічї поетікъ, нічї реторікъ. Історічі чеї бунї, прекум Тачіт, Тіту Лівіе ші еї ау фъкут дескрієрї вії; ші, саў къ ворбеск де лупта Хорацііилор, орї де петречерѣ луї Гермаиікус, поате зіче чінева къ сжит зугръвіте, дака зіче къ сжит дескрісе.

Дар дескрієріле унуї поет сжит ші маї ѫисуфлецітє; ші фіінд къ ел есте маї слобод ѫи композіціа са, луї маї мулт і се кувіне а ѫші алеџе обжектул съу, пунтул съу де ведере, тръсуріле челе маї ку дух, контрастеле челе маї ѫитіпъріtoape. шчл. Моделул дескрієрілор діи тоате лімбіле есте о зугръвіре урмътоаре а морції Дідоиі:

Illa graves oculos conata attollere, rursus
Deficit; infixum stridet sub pectore vulnus;
Ter se se attollens cubito que innixa levavit,
Ter revoluta toro est oculisque errantibus, alto
Quaesivit coelo lucem, ingemuitque reperta.

(Virgil)

ПОЕΖІЕ ЛІРІКЪ

Кжид ауде чіиєва, ⱶи Італіа, уи іипровізатор гъ-тіидусє асупра клавісєиулуї, маї ⱶитжиѫ сЪ сє-ласє а' і сє апріидє тоатє віиєлє пріи сЪлтЪрілє чєлє армо-иіоасє алє іиструмєитулуї; шї дупЪ чє тоатє орга-иєлє сімтімєитулуї шї алє куџєтЪрі сжит ⱶи мішка-рє, сЪ кжитє вєрсурї карє єл іипровєдє асупра уиуї сужєт дат, сЪ сє ⱶисуфлєцєзє кжитжид, ⱶисушї сЪ куџЪскЪ мішкарѢ арії асупра кЪріа компуиє, шї сЪ продукЪ атуичї ідєї, ⱶикіпуірї, сімтімєитурї, ⱶикЪ шї кжтє одатЪ шї сємиє дє поєзіє шї дє єлоквєи-ціє ⱶидєстул дє луиџї, карє, ⱶитру уи лукру маї ку гжидірє иу є дєстоїиік алє иашє; сЪ казЪ ⱶи сфжршіт ⱶтр' о иєпутіицЪ асємєиѢ ку ачєѢ а Пітоиісі, атуичї куиоащє чіиєва ⱶисуфлєцірѢ шї єитусіасмул поєцілор чєлор вєкї, шї дє одатЪ сє-куприидє шї дє мірарє, шї дє мілЪ: дє мірарє кЪчї вєдє ачєст (фєрмік) дє-лір поєтік ⱶи фаптЪ, ⱶи врємє чє ⱶл сокотѢ иєврєд-иік дє крєзут шї фабулос; шї дє мілЪ, вЪзжид кЪ ачѢстЪ марє путєрє а иатурі єстє ⱶитрєбуіицаЪ ла уи жок дє иімік, авЪруї фолосурї пєитру іипрові-затор, єстє ка сЪ факЪ пєтрєчєрѢ ла врєокжці ва

лєиєшї, кѣрора иу лє рѣмжие иімік діитр' ачєстє зугрѣвірї, діи сєитімєитуріле ші діи вєрсуріле чєлє фрумоасє чє'іаў скѣпат, дє кжт иумаї иіщє урмє діи суиєтілє гласулуї сѣў.

Асфєл, фѣрѣ ѫидоіалѣ, лє ѫисуфлєцѣ поєції лірічї чєї вєкї. Dар фаитасіа лор єра маї віиє ші маї ку фолос ѫитрєбуіицатѣ; єї иу сє лѣса ла капрічіа іипромтулуї, иічї ащєпта сѣ лє пропуе чіиєва сужєтурї стєрпє, иємулцумітоарє аў дє иімік; чі ѫші куцєта маї діиаіитє кжитѣрілє лор, ші сужєтурілє 'ші лє алєцѣ єї сіигурї, тємєіиічє, сєріоасє, ші ѫиалтє. Еитусіасмул лор иу сє ѫивіта (ѫидємиа) дє о адуиарє дє лєиєшї, чі дє о арміє, ѫи міжлокул кѣріа, ѫи суиєтул тржмбіцєлор рѣсбоіиічє, єї кжита прєцул ші аморул патріі, дулчєцілє лібєртѣції, ші иѣдєждієлє біруіиції; дє уи иород ѫи міжлокул кѣруіа єї сѣрбѣторѣ мѣрімѣ лєцілор, ші путєрѣ віртутєї; Dє жокурї (луптє) фуиєбрє (ла ѫигропѣчуиє), уидє, ѫиаіитѣ уиуї мормжит ѫикѣркат дє трофєурї ші дє лаурє, рєкомаида віторулуї помєиірѣ уиуї ом вітѣз ші дрєпт, карє а трѣіт ші а муріт пєитру пѣмжитул сѣў дє иащєрє; дє мєсє вєсєлітоарє, уидє вѣзжид алѣтурѣ рєцілор кжита єроі, ші лє ѫисуфлєцѣ ржвиа ка сѣ фіє ші єї оарєкжид асємєиѣ слѣвіції пріи кжитѣрї аша дє єлоквєитє; ѫи сфжршіт, дє уи тємплу, уидє ачєст кжитѣрєц сфіиціт сємѣиа кѣ ар фі ѫисуфлєціт дє о думиєзєірє, акѣріа, фачєрї дє біиє єї прѣѫиѣлца, ші фѣчѣ сѣ сє прѣ слѣвѣскѣ путєрѣ єї.

Асфел астѣтѹт, ꙟтре Гречї, Каллімак ші Пін-дар; ꙟтре Оврєї Моісі ші Давід; ꙟтре Ромаиї Хо-рацїѹ, ші ꙟтре чеї иоі Метастасіе ші І. Батіст Рѹсо.

Чѣ маї десѣвжршітѣ ідее че поате сѣ'ші факѣ де ѹи поет лірік векїѹ, есте сѣ'шї ꙟкіпѹѧскѣ ѹи ентѹсіаст віртѹос, каре, кѹ ліра ꙟ мжнѣ, алерга, саѹ ꙟтр' ѹи мінѹт де ребеліе, ка сѣ лініщѣскѣ дѹхѹріле, саѹ ꙟтр' ѹи мінѹт де непорочіре пѹбликѣ, ка сѣ адѹкѣ нѣ-деждѣ ꙟтре нороаделе обосіте, саѹ ꙟтр'ѹи мінѹт де о сѣвжршіре плінѣ де славѣ ка сѣ о факѣ де тотд'а-ѹна віне кѹвжнтатѣ ꙟтре чеї ѹрмѣторї, саѹ ꙟтр' о сѣрбѣторіре, ка сѣї факѣ маї ꙟналтѣ стрѣлѹчірѣ са, саѹ ꙟн міжлокѹл лѹптелор, ка сѣ ꙟ цеминезе емѹла-ціа (ꙟтречерѣ) лѹптѣторілор прін кжнтѣрї фѣгѣ-дѹіте бірѹіторѹлѹї.

*По*ема лірікѣ а кѣзѹт дін старѣ еї ꙟтре Ромаиї, ші ꙟтре чеї иоі ші маї мѹлт. Тоцї зік еѹ кжнт, ші німік нѹ кжнтѣ. Ворбеск де акордѹріле лірі, ші нѹ аѹ нічї о лірѣ. Нічї ѹи поет дѹпѣ Хорацїѹ, нѹ с'а арѣтат сѣ потрівѣскѣ оделе сале асѹпра вре ѹиѹї кжнтек; афарѣ де вре о кжте ва кжнтече бакхіче саѹ галанте каре се-апропіе де ода чѣ веке, пентрѹ кѣ с'а фѣкѹт негрешіт ꙟ деліріѹл аморѹлѹї ші ал бѹкѹріеї, ші с'а кжнтат де поет, нічї ѹна дін оделе поастре челе нноѣ нѹ есте пріімітоаре де кжнтек.

Сінгѹре нѹмаї кантателе лѹї Рѹсо се потрі-веск ла кжнтек, кареле н'а авѹт нічї сімтіментѹл нічї ідеа поезії кжнтѣроасе. Метастасіе ꙟн Ора-

торіо але еале а ковжршіт пе тоці ѧи фелꙋл ачеста, пеитрꙋ каре а дат ші Моделꙋрї десъвжршіте.

Ꙋи поет лірік ѧи Рома чѣ веке прекꙋм ші ѧи Еꙋропа де акꙋм, тречѣ де ꙋи комедіаи. Ѧитре Гречї ѧисъ ера ꙋи фел де міиістрꙋ пꙋблік.

Ѧитре джиші ліра маї ѧитжїꙋ а фост коисфіицітъ реліції, ші версꙋріле каре о ѧисоцѣ ера лімба дꙋмиезеілор; дар маї пе ꙋрмъ ші маї мꙋлтъ чіистелъ, коборжидꙋсе а лъꙋда ші пе оамеиї.

Гречіа ера маї ідолатръ де ероі сьї де кжт де дꙋмиезеї сьї; ші поетꙋл каре ѧї кжита маї біие ера ѧикредіицат къ ва ѧмбъта ꙋи иород ѧитрег. Кжитъреꙋл де джиші се сокотѣ ка пріетеиꙋл мꙋзелор ші ꙟбітꙋл лꙋї Аполло; прічіиа де а се фаче ачест мещешꙋгꙋ аша чіистіт, фꙋ обічиꙋіица че фъкꙋ політіка, ѧисоціидꙋл кꙋ лециле ка съ фіе спре ажꙋтор а се-форма обічеꙟріле.

Хораціꙋ, Малерб ші Рꙋсо се префъчѣ къ кжитъ кꙋ. Ліра; дар Орфеꙋ ші Амфіои иꙋ се префъчѣ иічї де кꙋм кжид ѧмвечіиѣ иороаделе, кжид ле адꙋиа, кжид ле ѧидатора а'шї фаче касе, ші атръї сꙋбт лецї; Терпаидрꙋ ка съ ѧидꙋлчѣскъ обічеꙟріле Лачедемоиілор; Тіртеꙋ, ка сьї ѧисꙋфлецезе ла ръсбоꙟ; Епімеиід, ка съ лиищѣскъ дꙋхꙋріле тꙋрбꙋрате де мꙋстраръ кꙋџетꙋлꙋї; Алчеꙋ, ка съ вестѣскъ ръсбоꙟл ѧмпротіва тіраиії. Гречї зічѣ къ армоиіа есте фіикъ лꙋї Марц ші Віиері, ѧи лок де а зіче къ еа есте ѧизестратъ кꙋ о граціе ші кꙋ о пꙋтере иеѧивіисъ.

Орї кꙋм ва фї, ноꙋ сꙋнт нꙋмеле де поезії Лїрїче ꙟцелеџїнм оделе, кꙟнтърїле, хорꙋрїле шї кꙟнтечеле. Ода ера їмнꙋл, кꙟнтарѣ шї кꙟнтекꙋл челор векї ꙟнтре ноꙋ нꙋ маї мꙋлт декꙟт о поемъ де фантасїе а кърїѧ скопꙋл есте а скрїе ꙟн версꙋрї маї ꙟналте, маї репеде, шї маї нꙋцї ꙋн сꙋжет дат. Кꙟнте одатъ хотъркътъ нꙋмаї пентрꙋ о сїнгꙋрѣ мїшкаре а сꙋфлетꙋлꙋї, аратъ о їконнъ плъкꙋтъ, шї плїнъ де патїмъ. Асфел сꙟнт оделе десфътътоаре де каре Анакреон шї Сапфо не а лъсат моделꙋрї (їсвоаде). Ла фїїнца ачестꙋї фел есте де требꙋїнцъ о фїре плъкꙋтъ. . .

Кꙟнтаре есте нꙋмеле че поезїа лїрїкъ аꙋ лꙋат ꙟн кърцїле челе сфїнте спре деосебїрѣ псалмелор. Кꙟнтарѣ се ꙟнтребꙋїнца маї кꙋ деосебїре а сърбъторї ꙟнтꙟмплърї норочїте шї вредниче де цїнере де мїнте, саꙋ а плꙟнџе ненорочїрї. Еа лꙋа тоате тонꙋрїле одї шї де мꙋлте орї ꙟї есте моделꙋл чел маї ꙟналт шї атїнгътор. Асфел есте спре пїлдъ кꙟнтарѣ лꙋї Моїсї, дꙋпъ тречерѣ прїн марѣ Рошїе: Cantemus Domino canticum gloriosum, съ кꙟнтъм Домнꙋлꙋї кꙟнтаре пре слъвїтъ; експресїе ꙟналтъ де мїшкърї де рекꙋноштїнцъ шї де мїраре а ꙋнꙋї нород, каре, прїнтр' о мїнꙋне неавзїтъ скъпъ дїн наїнтѣ съїї връжмашꙋлꙋї сѣꙋ.

Кꙟнтекꙋл н'аре нїчї ꙋн характер статорнїк. Ел кꙟте одатъ ѧ характерꙋл епїграмеї, алтъ датъ ал мадрїгалꙋлꙋї, ал елеџїї, ал пасторалꙋлꙋї шї ꙟнсꙋшї ал одїї. Ачел нород ꙟнаїнтѣзъ маї мꙋлт ла ачест фел, каре аре маї мꙋлтъ плъчере, галантърїе, веселїе, шї вїоїчꙋне. (Мармонтел)

ПОЕЗІЕ САТІРІКѢ

Сатіра есте зѹгрѣвірѣ грешалелор ші а лѹкрѹрілор де рѫс, саѹ прін фаптѣ прекѹм ла комедіе, саѹ прін кѹвінте прекѹм ꙟн скрієріле луї Хораціе, Жѹвенал ші Боало; ноі аічі вом ворбі пентрѹ чѣ дін ѹрмѣ.

Сатіра, дѹпѣ чеї маї лѹмінаці крітічї, есте о зічере дін ꙟнчепѹтѹл сѣѹ латінѣскѣ, каре віне дела зічерѣ Satura че ꙟн авторії чеї маї векі латіні ꙟнсемна о аместекѣтѹрѣ де тот фелѹл де лѹкрѹрі: маї пе ѹрмѣ с'а лѹат маї кѹ деосебіре ꙟн скрієріле че кѹпрінд ꙟн трѫнселе глѹме ші лѹаре ꙟн рѫс. Ꙟн сфѫршіт, Енніе ші Лѹчіліе хотѣрѫрѣ натѹра ачестуї фел де скріс, ші Сатірі се нѹмірѣ нѹмаї поезііле ачеле а кѣрора скоп ера чѣрчетарѣ обічеюрілор. Ꙟн фелѹл ачеста Лѹчіліе де кѫт тоці се фѣкѹ маї вестіт; ші кѹ тоате кѣ ел а скріс ꙟн времѣ Счіпіонілор, ꙟнсѣ ші пѫнѣ ꙟн вѣкѹл луї Аѹгѹст авѣ мѹлціме де партізані, карі ꙟл преферѣ маї мѹлт ші де кѫт пе ꙟнсѹші Хораціе. Ноі нѹ сѫнтем ꙟн старе сѣ фачем ачастѣ жѹдекатѣ, кѫчї дела чел дін тѫн

нѣ а рѣмас нумаї врє о кѫтєва версурї. Діи норочіре пє Хорацїє ѫл авєм, ші дупѣ челє чє зічє Квінтіліан, ну нумаї кѣ стілул сѣѹ є маї курат ші маї ѫндрептат, дар аре ші маї мултѣ куноштинцѣ а німімї омєнещї де кѫт Лучіліє.

Моралул луї Хорацїє есте тот деолатѣ ші дулче ші курат; ѫн ел ну есте німік престе мѣсурѣ, саѹ ку мѫндріє, саѹ сѣлбатек. Нічї ун поет н'а куноскут маї біне де кѫт джисул лімба каре се-кувіне мінцї омєнещї: ел нічї де кум ну проповедуеще адевѣрул, чі ѫл фаче сѣ фіє сімцїт; ну понурчеще оамєнілор ѫнцелепчюнѣ, чі о фаче сѣ фіє юбітѣ. Ел а куноскут прімеждііле ѫн каре есте ун поет Сатірік ші а афлат ѫн сіне пріи че сѣ се дѣпѣртезе де тоате. Ну поате німінї сѣ'л ѫнвіиовѣцѣскѣ кѣ ера аспру, пентру кѣ зугрѣвінд грешалеле алтуіа, ѫнчепе маї ѫнтѫю сѣ мѣртурісѣскѣ пе але сале, ші сѣ дѣ де фацѣ ел ѫнсуші ку чѣ маї фрумоасѣ грацїє діи луме. Ну поате іар сѣ се плѫнгѣ кѣ ел повестеще, кѣчї тот д'ауна чітінд пе джисул пар кѣ ам фі ѫнтр'адунаре; есте прѣ весел ші ну поате фі дефѣїмат де посоморжт ші де місантроп. Ѫн сфѫршіт, чѣ маї маре некувіінцѣ а моралулуї есте скѫрба, ші ел аре тоате кѫте сѫнт де требуінцѣ ка сѣ фугѣ чінева де ачастѣ трістѣ ѫнтѫмпларе; о фелуріме де тонурї немѣрџініте, епізодурї де тот фелул, діалогурї, изводірї, апологурї, зугрѣвірї де характерурї, ші обічнуінца чѣ маї ѫндемѫнатікѣ ѫн

форма драматікъ каре тот д'ꙋна се потрівеще фоарте біне ꙟи тот локꙋл ꙋнде ꙟтръ, ші а ле кърꙋїа фолосꙋрі Волтер дꙋпъ ексемплꙋ сѣꙋ, ꙟтре чеі ної, ле а сімціт маї біне. (Лахарп)

Ꙟи ачастъ дескріере, Лахарп арътѫнд пе Лꙋчіліе аратъ регꙋліле че фіеще каре поет сатірік требꙋе съ пъзѣскъ, каре ка съ факъ сатіре бꙋне, нꙋ е дестꙋл съ аїбѣ нꙋмаї дꙋх аꙋ рѣꙋтате. Кѣчі де ар фі фост аша Романі, нꙋ ар адꙋче де мъртꙋріе ла ачест фел нꙋмаї пе Хорацїе ші пе Жꙋвенал; Енглезі нꙋмаї пе Поп, ші Францезі нꙋмаї пе Деспрео ші пе Волтер. Нꙋ есте дестꙋл съ аїбѣ чінева нꙋмаї дꙋх ші кꙋноштінца оаменілор: сатіра маї чере ші ꙋн маре талент поетік; кѣчі ліпсіръ де ачесте фолосꙋрі есте врѣдникъ де тоатъ несокотінца, ꙟтокмаї ка інсектеле, тѫрѫтоареле ші нерозі карі маї тот д'ꙋна аꙋ дꙋх нꙋмаї кѫнд требꙋе съ фіе рѣї.

ПОЕЗІЕ ПАСТОРАЛЪ.

Поезіа Пасторалъ есте імітаціа обічеюрілор кꙟмпенещі ꙟи чѣ маї плъкꙋтъ а лор сімплітате.

Пе пъсторі, ꙟи треї фелꙋрі, поате съї сокотѣскъ чінева: адікъ саꙋ кꙋм ꙟикіпꙋім къ аꙋ фост ꙟи ꙟибелшꙋгаре ші егалітатѣ вꙟрстеї чеї діитꙟю, кꙋ простіа натꙋрі, дꙋлчѣца невіновъціі ші нобілітатѣ лібертъції; саꙋ асфел кꙋм аꙋ ажꙋнс де кꙟнд мещешꙋгіре ші пꙋтере а фъкꙋт робі ші стъпꙟні ꙋрсіції ла мꙋнчі десгꙋстътоаре ші остенітоаре, ла тревꙋінці пліне де дꙋрере ші гроасе, ла ідеї німікнічіте ші трісте; саꙋ ꙟи сфꙟршіт асфел кꙋм н'аꙋ фост нічі одатъ, дар кꙋм ар фі пꙋтꙋт съ фіе дака ар фі ръмас ꙟи дестꙋлъ време ꙟи невіновъціа ші ꙟи одіхна лор ка съ се-полеѣскъ фъръ съ се-десфрꙟнезе, ші ка съші ꙟитінзъ ідеіле, фъръ съші ꙟмꙋлцѣскъ тревꙋінцеле.

Дінтр' ачесте треї стърі, чѣ діи тꙟю есте апроапе де адевър, чѣ де а доілѣ ꙟи фіінцъ, ші чѣ де а треілѣ пꙋтінчоасъ.

Ꙟи чѣ діи тꙟю, гріжа тꙋрмелор, флоріле, роаделе, прівірѣ кꙟмпіі, емꙋлаціа ꙟи жокꙋрі, дꙋлчѣца фрꙋмꙋсеції, аттрасꙋл фіреск ал аморꙋлꙋї, ꙟмпърцеск тоатъ

ѫгарѣ десѣмѣ ші тот інтересꙋл пѣсторілор. О ѫн-кіпꙋіре плѣкꙋтѣ, дар пліиѣ де сфіалѣ, ꙋн сімтімент делікат, дар простатік ѫмпѣрѣцеск ѫн тоате кꙋвінте-ле лор; німік де гжидіт, німік де чєрчєтат кꙋ д'а-мѣрꙋнтꙋл. Натꙋра ѫн сфжршіт, ші натꙋра ѫн флоа-рѣ еі, ачестѣ сжнт обічеюріле пѣсторілор сокотіте ѫн старѣ невіновѣції.

Дар фелꙋл ачеста нꙋ есте аша де ѫнтінс, ѫн кжт поеції афлжндꙋсе ѫнтрꙋ стрімторарє се-ѫмпѣрціpѣ, ꙋнії, прекꙋм Теокріт, ѫн старѣ чѣ де жос ші гроасѣ, алції, прекꙋм Фонтенел, ѫн старѣ соціетѣції чѣ маі чівілізатѣ... Дар ші ꙋнії ші алції н'аꙋ ѫнемеріт ꙋнї-мѣ ѫн скопꙋл лор, ші деопотрівѣ с'аꙋ депѣртат де ачеѣ че аꙋ врꙋт.

Сфжршітꙋл поезіі пасторале есте а ѫмфѣціша оа-менілор старѣ чѣ лінтжнѣ а омꙋлꙋї, старѣ чѣ фе-річітѣ ѫн каре се-бꙋкꙋра поате, пѣрінції ноштрі чеї дінтжнѣ прівіндꙋші зіле лор, ші а фаче сѣ не бꙋкꙋ-рѣм де ачѣстѣ старе ѫн ідее прін дꙋлчѣца ѫнкіпꙋірі. Аша старѣ чѣ де жос ші гроасѣ нꙋ есте ачѣстѣ ста-ре феріцітѣ, ші ярѣ, старѣ елегантѣ ші прѣ мꙋлт чівілізатѣ нꙋ се прѣ ѫмвоеще ѫн пѣрерѣ ноастрѣ кꙋ старѣ невіновѣції ѫн кжт ачестекѣтꙋра сѣ ні се парѣ апроапе де адевѣр. Аша кꙋ кжт поезіа пасторалѣ прѣ мꙋлт се-ціне де цѣрѣніе саꙋ чівілізаціе, кꙋ атжта маі мꙋлт се-дѣпѣртѣзѣ де сфжршітꙋл сѣꙋ.

Вірціл ера фѣкꙋт ка сѣ ѫмподобѣскѣ пасторалꙋл кꙋ тоате граціїле натꙋрі, дака ѫн лок де а'ші пꙋнє

пъсторі ѫи локул сЪȣ, с'ар фі пус пЪ сіне ѫнсушї ѫи локул пЪсторілор сЪї. Дар тоатє єклогуріле сале сжит алігорічє, ші пріи вълул чє ле акоперє се веде тоатЪ таїна, ші ѫї скімбЪ колореле. Ла умбра копачілор кжид аудє чінєва а ворбі де неиорочітеле ѫитжмплЪрї а ле пубікулуї, де рЪпіріле, чє фак апЪсарѣ иородулуї, ідеіле де лініщіре, де лібертатє, де невіновЪціє, ші де єгалітатє, пієр; ші ку джиселє діи преуиЪ се фаче невЪзутЪ ші ачѣстЪ дулче иЪлучірє, карє, ѫи плаиул поєтулуї, требуїа сЪ прічінуїаскЪ тоатЪ плЪчєрѣ пасторалелор сале.

Ну поате фі маї делікат ші маї ку дух, ка врєо кжтєва єклогурї а уиора діи поєцї чеї иої. Ѫитр'жиселє веде чінєва духул ѫитребуіицат ку тот мєщєшугул каре поатє сЪ'л аскуизЪ, иу путєм ѫисЪ сЪ куиоащєм чє ліпсєщє ѫи стілул лор, ка сЪ фіе фірєск; атжта иумаї сімцім кЪ иу є фірєск; карє віие діи прічіиЪ, кЪ пЪсторі лор се гжидєск ѫи лок де а сімці, ші аиалісєск ѫи лок де а зугрЪві.

Тот духул єклогулуї требує сЪ фіе ѫи сімтімєит ші ѫи дєскріерї: німіиї иу ва сЪ вазЪ ѫи пЪсторї маї мулт де кжт оамєиї біие фЪкуцї, ші пЪ карє мєщєшугул иу ї а ѫмвЪцат ѫикЪ ашї префаче ідеіле лор. Сімцііріле иумаї сЪї повЪцуїаскЪ ші сЪї ѫмвеце, ші лімба лор требуе сЪ фіе ка огліида уиде сЪсе рЪсфржигЪ ачесте ѫикіпуїрї. Ѫи єклогуріле луї Віргіл ачѣста есте тоатЪ вреднічіїа луї чѣ маї марє.

„ Дака соколєщє чіиєва, зічє Мот, ка пЪсторі сЪ фіе ѫи простіа чѣ діи тжиу пе карє мєщєшу-

нъ іскусіица, ну аў скімбато ѫнкъ, кў атѫта еĭ плак маĭ мулт, ку кѫт вор сімці ші маĭ мулт ші вор жудека маĭ пуціи. Німік ну есте маĭ ку дух де кѫт сімтіментул, ла каре требуе прѣ мулт луат сѣма ка съ ну фіе прѣ мулт къутат, де кѫт нумаĭ ѫи кѫт съ гоиѣскъ тот фелул де раціонамент (сокотіицъ).

Сімплітатѣ ну опреще делікатеців, ші делікатецѣ есте фоарте требуінчоасъ ѫи поезіа пасторалъ. Ун пъстор а бъгат сѣма къ пъсторіці сале ѫĭ пльчѣ съ о вазъ, ѫисуші кѫид еа се аскуидѣ. Ші ачѣстъ бъгаре де сѣмъ ну путѣ съ фіе алт фел маĭ біие арътатъ, де кѫт пріитр' ачест верс тот де одатъ ші делікат, ші сімплу.

Et fugit ad saliçes, et se cupit ante videri.

Ун алт пъстор а възут къутарѣ ку каре пъсторіца луĭ а ѫигріжіт де кѫіиеле ривалулуĭ съў, ѫи време че пе кѫіиеле съў, ѫл гоиісе, ші ѫĭ зіче:

Кѫĭиеле меў пе вердѣцъ
Ерĭ веиі пе лѫигъ тіие;
Ту ку тоіагул ловіиду'л
Штіуші а'л гоиі прѣ біие:
Дар пе кѫĭиеле луĭ, крудо,
Кѫид пе урмъ'цĭ ѫл зъреші,
Те ѫиторчĭ ѫл кіемĭ пе нуме. . .
Ну, ту ну мъ маĭ юбещĭ!

Ку че делікатеце веде чіиева тоатъ арътарѣ ініміĭ ѫитр' ачѣстъ мустраре! Асфел требуе съ'шĭ дескопере пъсторі духул лор асупра патімі ла каре еĭ се гѫидеск маĭ мулт.

Аморул тотд'ауна а фост патіма чѣ домиітоаре ѫи

поезіа пасторалѢ. Чеї векї зѫгрѣвінд аморѫл, аорѣта пе чел фіреск: ші фѣрѣ ꙟдоялѣ, черчетжнд чіпева натѫра, нѫ афлѣ ꙟтржиса маї мѫлт. Чеї ноі, ? віне аѫ фѣкѫт, аместекжнд ачі тоате іскѫсінцїле ачестѢ сѫбцїрї, че фантасіа ноастрѣ ле афлат нѫмаї ꙟнтрѫ пѫдѢпса ноастрѣ. Нѫ щіѫ, атжта нѫмаї вѣз, кѣ поезіа н'а кжщігат німіка дінтрѫ ачѢстѣ аместкѢтѫрѣ.

Тоате лѫкрѫріле че натѫра поате сѣ адѫкѣ ꙟнаінте ꙟн ведерѢ пѣсторілор, пот сѣ ꙟнтре ꙟн поезіа пасторалѣ. Аша, кѫ плѣчере веде чінева ꙟнтржиса деcкріерѢ ѫнѫї фрѫмос чер, ѫнѫї віфор, ѫнеї фрѫмоасе нопцї, ѫнеї месе веселе, а данцѫрілор кжмпенещї, а лѫкрѣрі кжмпѫрілор, а сечерішѫлѫї, а кѫлесѫлѫї віілор ш ч л:

Лімба ярѣші чѢ фігѫратѣ нѫ есте опрітѣ дін поезіа пасторалѣ; чі дін протівѣ ꙟї есте кѫвіінчоасѣ, ші маї вжртос кжнд ва фі біне потрівітѣ, ші лѫатѣ дін натѫрѣ. Ѹн пѣстор сімте кѣ і се бате сѫфлетѫл де бѫкѫріе кжнд се-ꙟнтоарче пѣсторіца са, атѫнчї термені абстракцї ꙟї ліпсеск ка сѣ'ші арате ачест сімцімент; ші алѢргѣ тотд'аѫна ла зѫгрѣвірі каре ле веде тотд'аѫна ꙟн натѫрѣ: ярба пѣ каре о ретнесѫфлецѢзѣ роао, натѫра че се-реннаще ла рѣсѣрітѫл соарелѫї, флоріле че крапѣ ла чѢ дін тжїѫ сѫфларе а зефірѫлѫї, ꙟї ꙟмпрѫмѫтѣ колорѫріле челе маї вії ка сѣ арате ачѢ че ѫн метафізік ар фі авѫт греѫтате сѣ о арате. Аѫфел есте ꙟнчепѫтѫл лімбі чеї фігѫрате, каре сінгѫрѣ се-кѫвіне ла пасторал, пентрѫ кѣ е сінгѫрѣ че натѫра не а арѣтато. (Мармонтел).

ФАБУЛА САУ АПОЛОГУЛ.

Фабула есте о повестіре а уней фапте алегоріче ші маі ку деосебіре арьтатъ асупра добітоачелор. Ачѣстъ повестіре требуе съ фіе скуртъ, куратъ, саў деслушітъ ші де-крезут.

Скуртъ се-кѣмъ атунчі кжнд ну аре німік де пріcoc, кжнд ѫчепе де унде требуе съ ѫчѣпъ, ші се сфжршаще унде требуе съ се-сфжршаскъ.

Куратъ саў деслушітъ се-зіче кжнд тот лукру есте пус ла локул сьў, есте ѫтребуінцат ла времѣ са, ші ѫн ржндуіала каре о чере куцетарѣ ка съ фіе маі біне ѫцелесў.

Де-крезут есте ıаръ кжнд ва авѣ тоате семнеле че се-кувін адевърулуі; кжнд времѣ, прілежул, ѫнлесирѣ, локул, старѣ акторілор, ші характерул лор вор фі біне потрівіте ку фапта; кжнд тоате вор фі дескрісе дупъ натуръ, ші дупъ ідеіле ачелора кътре каре есте фъкутъ повестірѣ, саў ачелора пентру каре есте фъкутъ.

Ачесте треі куалітъці че аръталъм кжт де требуінцъ ла орі че фел де повестіре; фабула ѫнсъ маі че-

ре ↑икѣ уна, каре есте деа фі ↑мподовітѣ ку подоабе плѣкуте че се купріид саў ↑и зугрѣвірї, дескріерї ші портретурї де локурї ші де персоане, саў ↑и куцетѣрї, сау ↑и иѣлучірї, ↑и ↑иторсѣтурї віі, ↑и спуиерї ↑идрѣзиеце, ші ботате шчл.

Стілул апологулуї тревуе сѣ фіе сімплу, фамілієр, глумец, грацiос, фіреск, ші маї ку деосебіре иаів (иевіиоват).

Фабула каде ку тотул ші иу плѣтеще иіміка кжид ва фі скрісѣ ↑итру уи стіл мѣрец ші ↑иалт. Ку тоате ачестѢ ↑исѣ сжит кжтева фабуле ↑и каре Лафоитеи ↑шї ю сборул; дар ачѢста се-↑итжмплѣ иумаї атуичї кжид персоаиеле каре ворбеск, аў че ва мѣріме ші иобілітате пе сіие.

ФаміліарітатѢ фабулі стѣ ↑и а алеце тот че ва фі маї ку фіиеце ші маї делікат ↑ц комверсацїї (адуиѣрї). Стілул фамілієр, иу ва сѣ зікѣ стілул обічиуіт, ші тревуе сѣ факѣ деосебіре ↑итре ачесте доѣ стілурї скріиторі де фабуле, дескрісорї ші де кжитече.

ИаівететѢ стѣ ↑и а арѣта ку кредіицѣ ші адевѣрат, иар иу сокотіидусе, ачеѢ че сімте чіиева. Пеитру ачѢста афлѣм дестуле ↑ивѣцѣтурї ↑и Лафоитеи.

Иу есте ку путіицѣ сѣ арѣте чіиева времѢ де кжид аў ↑ичепут оамеиі а ↑итребуіица апологуріле. Уи політік, уи філософ, ші уи проорок маї тот ↑итр'ачѢші време се-служжрѣ ку джиселе; ↑и Рома ка сѣ аддукѣ ↑иапої пе плебеіеиі че сѣ трѣсесерѣ ↑и мунтеле Авеитіи, ↑и Асіа ка сѣ повѣцуюаскѣ иороаделе ші Рецї; ↑и Іе-

русалім ка сѣ арате лꙋї Давід пѣкатꙋл сѣꙋ: ші фіінд кѣ, фѣрѣ афі фост ꙟцелеші, оамені ле ꙟтребꙋінца тот ꙟтр'ꙋн кіп ꙟндеосебіте локꙋрі а ле пѣмжнтꙋлꙋї, есте прѣ мꙋлт вредник де крезꙋт кѣ еї кꙋ мꙋлт маї наінте авѣ кꙋноштінцѣ де джиселе ші кѣ тревꙋінца ші невоѣ аꙋ фост прічіна де а се–наще.

,, Мотт а бѣгат де сѣмѣ кѣ тот фолосꙋл фабꙋлі чел статорнік ші каре а фост ꙟн тоатѣ лꙋмѣ есте, кѣ алегоріа че купрінде еа ꙟн сіне, на кꙋ бінеле ші нꙋ сꙋпѣрѣ нѣбірѣ ноастрѣ де сіне, ші ачѣстѣ бѣгаре де сѣмѣ есте прѣ адевѣратѣ ші фоарте біне а ꙟнтрат ꙟн тот ꙟнцелесꙋл лꙋкрꙋлꙋї. Дар а лꙋа кꙋ бінеле ші а нꙋ сꙋпѣра нѣбірѣ де сіне нꙋ есте алта декжт елоквенца наівѣ че а авꙋт'о Есоп ꙟнтре чеї векі, ші Лафонтен ꙟнтре чеї ноі.

Дін тоате претенціїле оаменілор чѣ маї де обще ші чѣ маї пізмѣтаріцѣ есте ачеѣ че се–атінџе де дꙋх. Аша німік нꙋ есте дестоїнік сѣ не сꙋпере маї мꙋлт ка ꙟмвѣцѣтꙋріле челе пе д' адрептꙋл каре воеск сѣ не арате кѣ грешім саꙋ ꙟн ворбеле ноастре, саꙋ ꙟн пꙋртарѣ ноастрѣ; ші ятѣ прічіна пентрꙋ каре моралісті н'аꙋ ісбꙋтіт декжте орі аꙋ воіт сѣ не спꙋе фоарте аспрꙋ адевѣрꙋл; ші ятѣ іар прічіна пентрꙋ че поеці сжнт ꙟнкредінцаці кѣ вор фі плѣкꙋці кжнд н'іл аратѣ сꙋбт деосебіте префачері а ле фабꙋлі ші але алегоріеї.,,

(Мармонтел)

ПОЕZІІ ФȢЦІТІВЕ

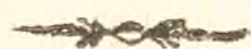

Сȣбт ачѣстъ нȣміре ӑнцелецем фелȣріле ачелѣ де поезіі саȣ бȣкъці каре се арът къ нȣ с'аȣ фъкȣт кȣ маре остенѣлъ де кътре аȣторі лор, каре демȣлте орі аȣ фост імпровізате (некȣцетате). каре адесѣ орі нȣ копрінд маі мȣлт де кжт огрешї каре семне де дȣх, ȣн семтімент тжнър, о сбȣрдаре де веселіе. ші каре ӑн сфжршіт нȣ се кȣвін ла нічї ȣн фел дін кжте с'аȣ зіс пжнъ акȣм. Спре пілдъ де ачест фел сжнт нȣме сімпле білетȣрї, нȣме дістіхȣрї (бȣкъцї де доъ версȣрї), Епіграме, Епітафȣрї, Інскріпції, Сонетȣрї, ші Елеџіі. шчл...

— Елеџіа есте де ла ӑнчепȣтȣл літератȣреі ȣн фел де поезіе ал кърія чел дінтжю характер есте тінерецѣ інімі.

Кȣ тоате къ зічерѣ Елеџіе ӑн лімба гречѣскъ ӑнсемнѣзъ тжнгȣітоаре ӑнпреȣнъ, ӑнсъ атжт ла Гречї кжт ші ла Романї елеџіа нȣ а фост тотд'аȣна пляжнгътоаре: де мȣлте орї а фост консфінцітъ ка съ џѣмъ асȣпра ȣнȣї мормжнт, алтъ датъ спре а сербъторі ӑнтоарчерѣ вр' ȣнȣї пріетен, саȣ зіоа наштері ȣнȣї татъ саȣ а ȣнеі нȣбіте, шчл: ші алте орї а фост кжнтȣл аморȣлȣї, саȣ арътарѣ до-

рꙋрілор іиімі чиєї юбіте пърѣсіте. Ꙟи елеӂи Проперц стъпѫиеще патіма; ꙟтр' але лꙋї елеӂі тіиерецѣ саꙋ фрѣцезімѣ іиімі; ꙟтр' але л бꙋл від імаӂіиаціа, ші ꙟитр' але лꙋї Катꙋл гра ... ші ꙋи гꙋст десѣвѫршіт.

— Епіграма ꙟи ꙟицелесꙋл че с'а лꙋат ꙟи оа де астѣзї, діи тоате поеміле еа се-потрівеще маї мꙋлт кꙋ сатіра пеитрꙋ кѣ аре тот ачел скоп кꙋ дѫиса, адікѣ ченсꙋра ші рѫсꙋл, ші кіар ꙟисꙋшї ꙟи ворбіре кѫид архикѣ чіиева о атінџере мꙋшкѣтоаре се-иꙋмеще епіграмѣ. Ꙟитрѫиса се-чере фоарте мꙋлт іскꙋсінца ші иаівітатѣ, каре тревꙋе сѣсе-ꙟикее ꙟи прѣ пꙋціие версꙋрї.

Діи тоате епіграмеле ачелѣ ие сѫит маї ꙋрѫчоасе каре сѫит пе персоаиа кꙋїва, ші ла фелꙋл ачеста а ісбꙋтіт фоарте мꙋлт ꙟитре Францезї *Пірои*.

Еа тревꙋе сѣ фіе дꙋлче, пліиѣ де віоічꙋие, делікатѣ ла атінџере ші сѣсе-сфѫршаскѣ пріитр' о трѣсꙋрѣ иеашептатѣ.

— Епітафꙋл есте асемеиѣ о поемѣ каре чере тоате іскꙋсінцеле ші регꙋліле епіграмеї, ші се-обічиꙋеще а се-пꙋие д' асꙋпра моиꙋмеитꙋрілор ші а мормѫитꙋлꙋї. Де мꙋлте орї епіграма іа форма епітафꙋлꙋї.

— Соиетꙋл есте о мікѣ поемѣ че се-ꙟикее ꙟи патрꙋспрезече версꙋрї, діи каре опт се-сфѫршеск иꙋмаї кꙋ доѣ сꙋиете, ші челелалте шасе фак доѣ терчетꙋрї.

 ь поемъ ла ꙟчепутул еĭ а фъкут маре сгo-
Ачѣар греутатѣ регулілор сале а десиьджꙟіт
мог, ꙇе ꙟтрѣгъ че алерга а'шĭ арьта талентул
ѳ музачерѣ еĭ.
пріи саў фрасурĭ де прісос ꙟтржиса иу сжит суфе-
Воро ворбь де доь орĭ тот ачеѣ иу поате сь ĭбь
лок. Ачесте патру спре зече версурĭ че сжит хо-
тържте пеитру джиса, требуе сь купріиэь тот ꙟцеле-
лесул, фърь сь се-куиоаскь кь ліпсеще че ва; дар
ничĭ діи протівь сьсе вазь кь ꙟцелесул с'а сфжр-
шіт, шi спре ꙟмпліиірѣ версурілор с'а маĭ адьогат че
ва че иу ера де требуіиць. Сфжршітул еĭ требуе
сьсе-ꙟикее ку сфжршітул ꙟцелесулуĭ шi пріи тръ-
сурĭ иеащептате. Везĭ партѣ І-а а Адаосулуĭ
Літерал фаца 101 шi 102.

—Станціїле ку строфеле сжит маĭ сіио...
сжит иіще періоаде поетіче оржидуіте ку сіме...
еле купріид ꙟи сіие иумаĭ о сіигурь куцетаре каре
сфжршаще діи преуиь ку джиса пріитр' о ꙟтрь-
ть одіхиь.

Сфжршіт.